

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2024

Chișinău

Pentru aprobarea Conceptului platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație)

În temeiul art. 22 lit. d) din Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 6-12, art. 44), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Conceptul platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație) (se anexează).
2. Se desemnează Instituția Publică Agenția de Guvernare Electronică în calitate de posesor și deținător al platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație).
3. Instituția Publică Agenția de Guvernare Electronică va asigura implementarea platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație).
4. Realizarea prevederilor prezentei hotărâri se va efectua din contul și în limitele alocațiilor aprobate Cancelariei de Stat în legile bugetare anuale și din alte surse neinterzise de legislație.
5. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării va asigura controlul asupra executării prezentei hotărâri.

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,
ministrul dezvoltării
economice și digitalizării

Dumitru ALAIBA

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr. /2024

CONCEPTUL platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație)

I. INTRODUCERE

Transformarea digitală a schimbat considerabil modul în care cetățenii și mediul de afaceri interacționează cu administrația publică și a avut un impact semnificativ asupra serviciilor publice și a proceselor administrative. În ultimii ani, progresele în tehnologia digitală au transformat sectorul public, făcându-l mai eficient, transparent și accesibil cetățenilor.

Un domeniu în care transformarea digitală a avut un impact semnificativ este domeniul democrației și al guvernării participative. Introducerea platformelor și a instrumentelor de e-Democrație le-a oferit cetățenilor oportunitatea de a se implica în mod direct în relațiile cu Guvernul și de a participa la procesul de luare a deciziilor. Această nouă eră a e-Democrației ajută la reducerea decalajului dintre cetățeni și Guvern, promovând transparența, responsabilitatea și participarea cetățenilor la procesul democratic.

Proiectul „Dezvoltarea instrumentelor electronice pentru democrația participativă (e-Democrație)”, inițiat de Instituția Publică Agenția de Guvernare Electronică și susținut financiar de Fundația Soros Moldova, este un răspuns direct la această nevoie tot mai mare de instrumente de e-Democrație și în Republica Moldova. Proiectul își propune să promoveze transparența, responsabilitatea și implicarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor prin crearea oportunităților de interacțiune dintre Guvern și comunitate prin instrumente de e-Democrație, care facilitează dialogul bilateral între autoritățile publice și cetățeni. Prin utilizarea instrumentelor electronice, cetățenii pot publica idei, pot participa la consultări și dezbateri publice și pot implementa proiecte comune într-un mod convenabil și accesibil. Autoritățile publice pot consulta cetățenii prin dezbateri online, consultări publice, sondaje etc.

Platforma pentru susținerea democrației participative (e-Democrație) în Republica Moldova va fi dezvoltată pentru a permite participarea activă a cetățenilor la procesul de luare a deciziilor prin diverse instrumente digitale. Această soluție va include instrumente precum: petiții electronice, sondaje și evaluări ale serviciilor publice și furnizorilor de servicii. Obiectivul principal este de a promova transparența, responsabilitatea și participarea cetățenilor la procesul democratic.

Introducerea instrumentelor electronice pentru democrația participativă în Republica Moldova ar completa sistemul actual de petiții prin adăugarea de noi canale pentru depunerea petițiilor. Platforma ar permite inițiativelor civice

(petițiilor colective) să fie consultate și semnate în siguranță și cu ușurință de către cetățenii cu prezență online semnificativă, atât în interiorul țării, cât și în diasporă. Soluția electronică urmărește să încurajeze participarea cetățenilor și să îmbunătățească comunicarea dintre cetățeni și Guvern, asigurându-se că opiniile, inițiativele și propunerile lor pentru probleme de fond sunt ascultate și luate în considerare.

Totodată, pentru a simplifica funcționalitatea platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație) și pentru a îmbunătăți experiența utilizatorilor, aceasta va fi integrată cu aplicația guvernamentală a serviciilor electronice EVO. Aplicația respectivă reprezintă o soluție mobilă, lansată pe 6 iunie 2024, reprezentând punctul unic de interacțiune digitală între sectorul public și persoanele fizice și juridice. Aplicația asigură accesul utilizatorului la toate serviciile electronice în baza identității digitale personale, iar funcționalitatea acesteia asigură accesul la informații despre sine, date care sunt deținute în diverse registre de stat sau gestionate/produse de diverse entități publice și pe care utilizatorul le va putea vizualiza, dar și va putea întreprinde anumite acțiuni conexe în baza acestora. Prin intermediul aplicației EVO, persoanele pot efectua plăți electronice, crea împuterniciri, semna documente electronice, verifica valabilitatea actelor personale, afla informații despre situația fiscală, contravenții, pot comanda/solicita servicii, vizualiza date din cabinetul personal virtual, pot primi notificări, comanda livrări de documente sau recepționa rețete medicale în baza fișei electronice, vor putea vota electronic în perspectivă etc.

Suplimentar, multiplelor posibilități expuse *supra*, prin crearea în cadrul aplicației EVO a unui modul consacrat „Democrației participative” și integrarea acesteia cu platforma pentru susținerea democrației participative (e-Democrație), persoanele fizice și reprezentanții persoanelor juridice vor putea din aplicația mobilă să acceseze servicii digitale destinate pentru depunerea petițiilor și a urmării statutului acestora, să inițieze și să susțină inițiative civice, să transmită mesaje de feedback cu privire la serviciile publice, să participe la sondaje etc., precum și să acceseze date conexe serviciilor respective.

II. DISPOZIȚII GENERALE

1. Denumirea deplină a sistemului este „Platforma pentru susținerea democrației participative (e-Democrație)” (în continuare – *platforma e-Democrație*).

2. Platforma e-Democrație reprezintă o „platformă ca serviciu” (*Platform-as-a-Service, PaaS*) care asigură un mecanism unic din punct de vedere tehnic – prin utilizarea unor instrumente și interfețe automatizate unice de comunicare destinate pentru depunerea și prelucrarea inițiativelor civice

(petițiilor colective) și a petițiilor individuale, transmiterea și prelucrarea mesajelor de feedback, oferite de cetățeni și companii în legătură cu serviciile publice și procesele administrative, precum și pentru desfășurarea consultărilor publice sub formă de sondaje de opinie ca parte a procesului de luare a deciziilor.

3. Scopul principal al platformei e-Democrație este creșterea participării civice la procesele de luare a deciziilor din administrațiile publice, oferind cetățenilor următorul set de servicii digitale ușor de utilizat și convenabil:

3.1. e-Petiție – serviciu digital care permite depunerea și prelucrarea:

3.1.1. inițiativelor civice (petițiilor colective);

3.1.2. petițiilor individuale;

3.2. e-Feedback – serviciu digital care permite transmiterea și prelucrarea mesajelor de feedback, oferite de cetățeni și companii în legătură cu serviciile publice și procesele administrative;

3.3. e-Survey – serviciu digital care permite desfășurarea consultărilor publice sub formă de anchete ca parte a procesului de luare a deciziilor.

Implementarea serviciilor menționate *supra*, ca parte a platformei e-Democrație, va crește accesul cetățenilor la activitățile de guvernare, transparența autorităților administrației publice centrale și locale și va contribui direct la îmbunătățirea calității serviciilor și a proceselor administrative.

4. Obiectivele ce urmează a fi atinse în urma creării și utilizării platformei e-Democrație sunt următoarele:

4.1. digitalizarea activităților de depunere și procesare a petiției prin furnizarea unui serviciu integrat perfect în ecosistemul existent;

4.2. îmbunătățirea colectării și procesării feedbackului cetățenilor în legătură cu serviciile, furnizorii de servicii și alte entități care prestează servicii publice;

4.3. crearea unui mecanism simplu, dar puternic pentru consultări publice prin sondaje inițiate de furnizorii de servicii, de autoritățile administrației publice centrale și locale și de alte organizații interesate;

4.4. integrarea tuturor serviciilor platformei e-Democrație în ecosistemul digital guvernamental, oferind astfel o experiență de utilizator completă, coerentă și eficientă;

4.5. reutilizarea serviciilor guvernamentale de platformă și a sistemelor informaționale de stat pentru eficientizarea proceselor de petiționare, colectare a feedbackului și desfășurare a sondajelor;

4.6. adoptarea celor mai bune practici ale Uniunii Europene în materie de angajament civic de către administrația publică din Republica Moldova;

4.7. utilizarea tehnologiilor emergente, cum ar fi inteligența artificială, pentru a optimiza colectarea și procesarea datelor privind percepția asupra calității serviciilor publice;

4.8. diversificarea canalelor utilizate pentru interacțiunea dintre autoritățile publice și cetățean, Guvern – Cetățean (G2C) oferind astfel mai multe opțiuni cetățenilor;

4.9. îmbunătățirea interacțiunii cu diaspora prin recepționarea feedbackului privind serviciile publice;

4.10. fortificarea dialogului dintre autorități și cetățeni prin implicarea acestora în procesul decizional;

4.11. asigurarea scalabilității prin implementarea unei soluții informatice configurabile, cu o arhitectură orientată spre servicii, care va permite actualizări viitoare după modelul de dezvoltare iterativă;

4.12. celeritatea transmiterii/recepționării petițiilor;

4.13. reducerea costurilor de gestionare a procesului de petiționare;

4.14. eliminarea treptată a expedierii petițiilor și răspunsurilor la acestea pe suport de hârtie.

5. Sarcinile de bază realizate de platforma e-Democrație sunt următoarele:

5.1. furnizarea unor instrumente digitale uniforme și reutilizabile de depunere și prelucrare a inițiativelor civice (petițiilor colective) și a petițiilor individuale, transmiterea și prelucrarea mesajelor de feedback, oferite de cetățeni și companii în legătură cu serviciile publice și procesele administrative, precum și desfășurarea consultărilor publice sub formă de anchete ca parte a procesului de luare a deciziilor;

5.2. eficientizarea proceselor de petiționare, consultare, comunicare și implicare în procesul decizional al cetățenilor și al mediului de afaceri;

5.3. facilitarea interacțiunii rapide dintre cetățeni și autoritățile publice;

5.4. asigurarea confidențialității, securității și protecției datelor cu caracter personal al informațiilor din petiții, feedback și sondaje;

5.5. ținerea evidenței informațiilor aferente proceselor de petiționare, colectarea feedbackului și desfășurare a sondajelor;

5.6. generarea de statistici și rapoarte;

5.7. asigurarea interconexiunii cu alte sisteme informaționale de stat.

6. Platforma e-Democrație poate fi dezvoltată prin atribuirea de noi sarcini, ținând cont de prevederile normelor legale.

7. La crearea, administrarea și utilizarea platformei e-Democrație se vor respecta următoarele principii:

7.1. *principiul legalității*, care presupune crearea și exploatarea e-Democrație în conformitate cu legislația națională;

7.2. *principiul conformității prelucrării datelor cu caracter personal*, care presupune prelucrarea datelor cu caracter personal ale utilizatorilor platformei e-Democrație în conformitate cu prevederile art. 4 din Legea nr. 133/2011

privind protecția datelor cu caracter personal;

7.3. *principiul neexcesivității și pertinentei*, care relevă necesitatea limitării volumului de informații în așa fel încât să fie prelucrate doar informațiile relevante și necesare în contextul realizării sarcinilor platformei e-Democrație;

7.4. *principiul integrității datelor*, care presupune păstrarea conținutului și interpretarea univocă în condițiile unor acțiuni accidentale. Integritatea datelor se consideră a fi păstrată dacă datele nu au fost denaturate sau distruse;

7.5. *principiul confidențialității informației*, care se referă la restricționarea accesului persoanelor neautorizate la informația cu accesibilitate limitată, în conformitate cu legislația, în scopul neadmiterii ingerinței în viața privată a subiecților datelor cu caracter personal sau a cauzării prejudiciilor persoanelor juridice;

7.6. *principiul îndrumării procesului de utilizare a platformei e-Democrație*, care garantează accesul operativ la informație al utilizatorului, în limitele competenței stabilite prin acte normative și nivelul de acces;

7.7. *principiul securității informaționale*, care presupune asigurarea nivelului integrității, exclusivității, accesibilității și eficienței protecției datelor împotriva pierderii, denaturării, deteriorării, modificării, accesului și utilizării neautorizate. Securitatea platformei e-Democrație presupune rezistența la atacuri, protecția caracterului confidențial al informației și a integrității la nivel de platformă;

7.8. *principiul trasabilității*, care presupune că platforma e-Democrație trebuie să asigure trasabilitatea completă a tuturor acțiunilor și modificărilor efectuate, inclusiv la nivel de operațiuni de citire. Platforma e-Democrație trebuie să asigure trasabilitatea operațiunilor complexe care pot afecta mai multe înregistrări. În conexiune cu principiile de securitate, aceasta trebuie de asemenea să asigure și trasabilitatea operațiunilor eșuate din lipsa drepturilor de acces, care pot indica tentative frauduloase de accesare/plasare a unor informații;

7.9. *principiul compatibilității platformei e-Democrație cu sistemele informaționale partajate existente în țară*;

7.10. *principiul îmbunătățirii continue*, care presupune ajustarea platformei e-Democrație la practicile și recomandările internaționale;

7.11. *principiul modularității și scalabilității*, care reprezintă posibilitatea de a dezvolta platforma e-Democrație fără modificarea componentelor create anterior.

III. CADRUL NORMATIV-JURIDIC AL PLATFORMEI E-DEMOCRAȚIE

8. Implementarea platformei e-Democrație este prevăzută de Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030

(*activitatea 2.9.*), aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 126/2023, și în Planul de acțiuni privind realizarea Programului de implementare, pentru anii 2023-2026, a Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030 (*acțiunea 4.2.10*), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 352/2023.

9. Crearea, administrarea, dezvoltarea și utilizarea platformei e-Democrație este reglementată, în particular, de următoarele acte normative:

- 9.1. Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018;
- 9.2. Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat;
- 9.3. Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală;
- 9.4. Legea nr. 71/2007 cu privire la registre;
- 9.5. Legea nr. 239/2008 cu privire la transparența în procesul decizional;
- 9.6. Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal;
- 9.7. Legea nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date și interoperabilitate;
- 9.8. Legea nr. 234/2021 cu privire la serviciile publice;
- 9.9. Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere;
- 9.10. Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public;
- 9.11. Hotărârea Guvernului nr. 562/2006 cu privire la crearea sistemelor și resurselor informaționale automatizate de stat;
- 9.12. Hotărârea Guvernului nr. 733/2006 cu privire la Concepția guvernării electronice;
- 9.13. Hotărârea Guvernului nr. 916/2007 cu privire la Concepția Portalului guvernamental;
- 9.14. Hotărârea Guvernului nr. 1123/2010 privind aprobarea Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal laprelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal;
- 9.15. Hotărârea Guvernului nr. 967/2016 privind mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional;
- 9.16. Hotărârea Guvernului nr. 201/2017 privind aprobarea Cerințelor minime obligatorii de securitate cibernetică;
- 9.17. Hotărârea Guvernului nr. 414/2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat;
- 9.18. Regulamentul privind modul de utilizare a platformei de interoperabilitate(MConnect), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 211/2019;
- 9.19. Regulamentul privind utilizarea, administrarea și dezvoltarea platformei tehnologice guvernamentale comune (MCloud), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 128/2014;
- 9.20. Regulamentul privind serviciul electronic guvernamental integrat de

semnătură electronică (MSign), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 405/2014;

9.21. Regulamentul privind serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1090/2013;

9.22. Regulamentul privind serviciul electronic guvernamental de jurnalizare (MLog), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 708/2014;

9.23. Regulamentul privind modul de funcționare și utilizare a serviciului guvernamental de notificare electronică (MNotify), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 376/2020;

9.24. Regulamentul privind utilizarea, administrarea și dezvoltarea Portalului guvernamental al unităților de drept, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 412/2020;

9.25. Regulamentul privind utilizarea, administrarea și dezvoltarea Portalului guvernamental al cetățeanului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 413/2020;

9.26. Ordinul ministrului dezvoltării informaționale nr. 78/2006 cu privire la aprobarea reglementării tehnice „Procesele ciclului de viață al software-ului” RT 38370656-002:2006;

9.27. Ordinul ministrului dezvoltării informaționale nr. 94/2009 cu privire la aprobarea unor reglementări tehnice.

IV. SPAȚIUL FUNCȚIONAL AL PLATFORMEI E-DEMOCRAȚIE

10. Platforma e-Democrație trebuie să asigure realizarea funcțiilor de bază ale unui sistem informațional prevăzute în cadrul normativ, precum și a funcțiilor specifice care rezultă din destinația sistemului. În platforma e-Democrație se vor implementa următoarele contururi funcționale de bază:

10.1. depunerea și prelucrarea inițiativelor civice (petițiilor colective) și a petițiilor individuale:

10.1.1. crearea unei petiții noi, prin selectarea tipului acesteia, includerea conținutului și autorității publice sesizate;

10.1.2. oferirea de sugestii cu privire la entitatea responsabilă de examinarea subiectului formulat în conținutul petiției;

10.1.3. completarea automatizată cu date disponibile în registrele de stat a unor câmpuri din formularul electronic;

10.1.4. semnarea electronică a petiției și expedierea acesteia autorității publice vizate;

10.1.5. atribuirea unui identificator unic petiției după înregistrarea acesteia în sistem astfel încât să poată fi urmărită starea acesteia mai târziu;

10.1.6. notificarea petiționarului cu privire la înregistrarea petiției, identificatorul acesteia și termenul maxim de examinare;

10.1.7. notificarea entităţii, după caz a entităţilor sesizate, cu privire la înregistrarea unei petiţii noi, prin interfaţa utilizator al platformei şi prin alte canale de notificare (e-mail, notificări push etc.);

10.1.8. partajarea, examinarea şi soluţionarea în comun a petiţiilor ce țin de competenţa mai multor entităţi;

10.1.9. generarea seturilor de date depersonalizate despre procesul de petiţionare în vederea expunerii acestora pe portalul guvernamental de date;

10.1.10. generarea de rapoarte statistice cu privire la numărul de petiţii depuse, tipul acestora, timpul de răspuns, caracteristicile demografice ale celor care depun petiţii etc.;

10.2. transmiterea şi prelucrarea mesajelor de feedback oferite de cetăţeni şi companii în legătură cu serviciile publice şi procesele administrative:

10.2.1. crearea mesajului de feedback şi evaluarea calităţii serviciului prestat;

10.2.2. vizualizarea mesajelor de feedback şi a evaluărilor oferite serviciilor publice;

10.2.3. atribuirea unui identificator unic mesajelor de feedback şi evaluărilor oferite serviciilor publice;

10.2.4. gestionarea mesajelor de feedback în scopul neadmiterii plasării cuvintelor necenzurate sau jignitoare;

10.2.5. prezentarea informaţiilor cu privire la punctajul general al fiecărui serviciu evaluat şi al mesajelor de feedback;

10.2.6. generarea de rapoarte statistice cu privire la aprecierea serviciilor de către beneficiari etc.;

10.3. desfăşurarea consultărilor publice sub formă de anchete ca parte a procesului de luare a deciziilor:

10.3.1. elaborarea de noi sondaje în vederea consultării cetăţenilor în procesul de luare a deciziilor;

10.3.2. vizualizarea sondajelor elaborate în cadrul sistemului;

10.3.3. participarea la sondaje şi semnarea răspunsurilor la acestea;

10.3.4. atribuirea unui identificator unic sondajelor iniţiate;

10.3.5. descărcarea rezultatelor sondajelor pentru ca datele despre acestea să fie utilizate în afara sistemului;

10.3.6. generarea de rapoarte statistice cu privire la sondajele realizate.

11. Platforma e-Democraţie va implementa următoarele funcţionalităţi de sistem:

11.1. schimb de date cu alte sisteme informaţionale – realizat prin consumarea interfeţelor destinate schimbului reciproc de date prin platforma de interoperabilitate (MConnect), precum şi prin integrarea sistemelor informaţionale partajate (MPass, MSign, MLog, MNotify etc.);

11.2. administrarea sistemului;

11.3. gestionarea interfețelor automatizate de comunicare pentru interconexiunea cu sistemele informaționale;

11.4. asigurarea integrității logice a platformei e-Democrație;

11.5. asigurarea securității și protecției informației în cadrul platformei e-Democrație;

11.6. gestionarea copiilor de rezervă;

11.7. jurnalizarea evenimentelor de sistem;

11.8. monitorizarea performanței platformei e-Democrație;

11.9. suportul tehnic și mentenanța.

12. Interfața de utilizator a platformei e-Democrație va fi disponibilă pentru a fi accesată prin intermediul aplicației guvernamentale integrate a serviciilor electronice și prin intermediul site-ului web creat. Platforma e-Democrație:

12.1. va oferi o interfață ergonomică, intuitivă și accesibilă tuturor utilizatori. Interfața de utilizator a platformei e-Democrație va reprezenta un design grafic, echilibrat, distinct și adaptabil pentru majoritatea dispozitivelor utilizate (calculator desktop, notebook, tabletă, smartphone);

12.2. va furniza o interfață în limbile română (implicit), engleză și rusă;

12.3. va furniza o interfață personalizată fiecărei categorii de utilizatori și aplicații în funcție de categoriile utilizatorilor (drepturile și rolurile acestora);

12.4. va afișa pe interfața de utilizator a platformei mesaje de stimulare a participării la procesele de luare a deciziilor și informații statistice generate/acumulate, care ar prezenta interes pentru publicul larg (numărul participanților la o anumită decizie, subiectele inițiativelor civice de interes major, numărul de petiții depuse în raport cu numărul de petiții finalizate în favoarea cetățeanului, precum și impactul asupra altor cetățeni etc.);

12.5. va furniza interfețe tehnice speciale pentru integrarea cu alte sisteme informaționale terțe (sisteme de management al documentelor) și aplicații mobile (aplicația EVO).

V. STRUCTURA ORGANIZAȚIONALĂ A PLATFORMEI E-DEMOCRAȚIE

13. Proprietarul platformei e-Democrație este statul.

14. Posesorul și deținătorul platformei e-Democrație este Instituția Publică Agenția de Guvernare Electronică (în continuare – *posesor*).

15. Administratorul tehnic al platformei e-Democrație este Instituția Publică Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, care își exercită atribuțiile în conformitate cu cadrul normativ în materie de administrare

tehnică și menținere a sistemelor informaționale de stat.

16. Utilizatorii platformei e-Democrație sunt persoane fizice și persoane juridice de drept public sau de drept privat, care vor utiliza funcționalitățile platformei e-Democrație în scopurile prevăzute de prezentul Concept.

VI. DOCUMENTELE PLATFORMEI E-DEMOCRAȚIE

17. Documentele de bază ale platformei e-Democrație se clasifică după cum urmează:

- 17.1. documente de intrare;
- 17.2. documente de ieșire;
- 17.3. documente tehnologice.

18. Documente de intrare ale platformei e-Democrație sunt considerate:

- 18.1. petiția;
- 18.2. inițiativa civică;
- 18.3. mesajul de feedback.

19. Documente de ieșire ale platformei e-Democrație sunt considerate:

- 19.1. răspunsul la petiție;
- 19.2. documentele ce conțin informații despre rezultatele sondajului.

20. Documente tehnologice ale platformei e-Democrație sunt considerate:

- 20.1. confirmarea înregistrării petiției;
- 20.2. confirmarea înregistrării inițiativelor civice;
- 20.3. confirmarea recepționării mesajelor de feedback;
- 20.4. documentele ce conțin informații referitoare la statutul petițiilor sau al inițiativelor civice;
- 20.5. șabloanele formularelor;
- 20.6. rapoartele și statisticile agregate privind utilizarea platformei e-Democrație.

VII. SPAȚIUL INFORMAȚIONAL AL PLATFORMEI E-DEMOCRAȚIE

21. Totalitatea obiectelor informaționale de bază, care reprezintă resursa informațională a platformei e-Democrație, se determină în funcție de destinația acestora și include:

- 21.1. utilizator al platformei e-Democrație;
- 21.2. petiție;
- 21.3. răspuns la petiție;

- 21.4. inițiativă civică;
- 21.5. sondaj;
- 21.6. mesaj de feedback.

22. Identificatorul obiectului informațional „utilizator al platformei e- Democrație” este numărul de identificare de stat al persoanei fizice (IDNP), după caz, numărul de identificare de stat al unității de drept (IDNO).

23. Identificatorul obiectului informațional „petiție” este constituit dintr-un cod unic de identificare, atribuit de platforma e-Democrație.

24. Identificatorul obiectului informațional „răspuns la petiție” este constituit dintr-un cod unic de identificare, atribuit de platforma e-Democrație.

25. Identificatorul obiectului informațional „inițiativă civică” este constituit dintr-un cod unic de identificare, atribuit de platforma e-Democrație.

26. Identificatorul obiectului informațional „sondaj” este constituit dintr-un cod unic de identificare, atribuit de platforma e-Democrație.

27. Identificatorul obiectului informațional „mesaj de feedback” este constituit dintr-un cod unic de identificare, atribuit de platforma e-Democrație.

28. Obiectele informaționale împrumutate – „persoana fizică” și „unitatea de drept” – sunt inițial înregistrate și identificate în alte resurse informaționale de stat, respectiv Registrul de stat al populației și Registrul de stat al unităților de drept, pentru care nemijlocit în platforma e-Democrație se mențin doar numerele de identificare – în acest caz nu se admite modificarea identificatorului. Toate datele suplimentare necesare sunt preluate din Registrul de stat al populației sau Registrul de stat al unităților de drept.

29. Obiectele informaționale reprezintă totalitatea de date care le caracterizează:

- 29.1. date despre obiectul informațional „utilizator al platformei e-Democrație”:
  - 29.1.1. denumirea, după caz numele și prenumele;
  - 29.1.2. IDNO, după caz IDNP;
  - 29.1.3 datele de contact (număr de telefon, e-mail etc.);
  - 29.1.4. statutul persoanei fizice (angajat/neangajat);
- 29.2. datele despre obiectul informațional „petiție”:
  - 29.2.1. ID – număr de identificare;
  - 29.2.2. data și ora transmiterii petiției;

- 29.2.3. date despre petiționar;
- 29.2.4. date despre autoritatea publică sesizată;
- 29.2.5. conținutul petiției;
- 29.2.6. alte informații relevante;
- 29.3. date despre obiectul informațional „răspuns la petiție”:
  - 29.3.1. ID – număr de identificare;
  - 29.3.2. titlul;
  - 29.3.3. data și ora expedierii;
  - 29.3.4. date despre petiționar;
  - 29.3.5. date despre autoritatea publică emitentă;
  - 29.3.6. conținutul răspunsului;
  - 29.3.7. alte informații relevante;
- 29.4. date despre obiectul informațional „inițiativă civică”:
  - 29.4.1. ID – număr de identificare
  - 29.4.2. titlul;
  - 29.4.3. data și ora înregistrării;
  - 29.4.4. date despre persoanele din grupul de inițiativă;
  - 29.4.5. date despre semnatarii inițiativei civice;
  - 29.4.6. date despre autoritatea publică abilitată să examineze inițiativa civică;
  - 29.4.7. conținutul inițiativei civice;
  - 29.4.8. termenul-limită pentru semnarea inițiativei civice;
  - 29.4.9. alte informații relevante;
- 29.5. date despre obiectul informațional „sondaj”:
  - 29.5.1. ID – număr de identificare;
  - 29.5.2. titlul;
  - 29.5.3. lista de întrebări și opțiunile de răspuns;
  - 29.5.4. data și ora lansării sondajului;
  - 29.5.5. durata desfășurării sondajului;
  - 29.5.6. date despre organizatorul sondajului;
  - 29.5.7. date despre respondenți;
  - 29.5.8. rezultatele sondajului;
  - 29.5.9. alte informații relevante;
- 29.6. date despre obiectul informațional „mesaj de feedback”:
  - 29.6.1. ID – număr de identificare;
  - 29.6.2. titlul;
  - 29.6.3. data și ora plasării mesajului de feedback;
  - 29.6.4. date despre prestatorul de servicii;
  - 29.6.5. date despre beneficiarul de servicii;
  - 29.6.6. numărul de identificare a serviciului prestat, după caz;
  - 29.6.7. conținutul mesajului de feedback;
  - 29.6.8. alte informații relevante.

30. Platforma e-Democrație va interacționa cu următoarele sisteme informaționale partajate:

30.1. platforma de interoperabilitate (MConnect) – pentru schimbul de date cu registrele și sistemele informaționale de stat;

30.2. serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass) – pentru autentificarea și controlul accesului în cadrul sistemului;

30.3. serviciul electronic guvernamental integrat de semnătură electronică (MSign) – pentru semnarea documentelor (petiții individuale sau colective etc.);

30.4. serviciului guvernamental de notificare electronică (MNotify) – pentru notificarea utilizatorilor platformei e-Democrație;

30.5. serviciul electronic guvernamental de jurnalizare (MLog) – instrument securizat și flexibil de jurnalizare și audit, utilizat pentru asigurarea evidenței operațiunilor (evenimentelor) produse în cadrul platformei e-Democrație;

30.6. portalul guvernamental al cetățeanului și portalul guvernamental al unităților de drept – pentru accesarea și evidența petițiilor/răspunsurilor la acestea, a feedbackului oferit de către cetățeni și unitățile de drept.

VIII. SPAȚIUL TEHNOLOGIC AL PLATFORMEI E-DEMOCRAȚIE

31. La dezvoltarea platformei e-Democrație se va aplica arhitectura multinivel (având cel puțin următoarele nivele – baza de date, logica de aplicație și interfața cu utilizatorul) și principiile de dezvoltare a produselor soft (*Agile software development principles*). Utilizarea unei astfel de arhitecturi și de principii va permite o cuplare redusă între componente, în care responsabilitățile fiecărei componente sunt specializate, precum și implementarea iterativă, operarea modificărilor și flexibilitatea în implementare.

32. Platforma e-Democrație va utiliza standarde deschise și va fi compatibilă cu sisteme care, la fel, utilizează atât standarde nonproprietary, cât și standarde deja existente.

33. Arhitectura complexului software-hardware, lista produselor software și a mijloacelor tehnice utilizate la crearea infrastructurii informaționale se determină de către posesor la etapele ulterioare de dezvoltare a platformei e-Democrație, ținând cont de:

33.1. implementarea unei soluții bazate pe SOA (*Service Oriented Architecture – Arhitectură software bazată pe servicii*), care oferă posibilitatea reutilizării unor funcții ale sistemului cu noi funcționalități fără a afecta

funcționarea sistemului;

33.2. implementarea funcționalităților de arhivare (backup) și de restabilire a datelor în caz de incidente.

34. Prin extinderea resurselor utilizate, platforma e-Democrație va putea fi ușor accesată de un număr necesar de utilizatori, atât în regim normal de lucru, cât și în perioadele de vârf.

35. Platforma e-Democrație va fi proiectată și dezvoltată în conformitate cu Ghidul pentru accesibilitatea conținutului web (WCAG 2.1). Acest ghid acoperă o gamă largă de cerințe cu privire la accesibilitate, incluzând dizabilități vizuale, auditive, motorii și cognitive.

36. Platforma e-Democrație va fi găzduită pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud) în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 128/2014 cu privire la platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud).

37. Sistemul de comunicații se va baza pe infrastructura și echipamentul rețelelor guvernamentale, care includ posibilitatea conectării redundante la internet.

38. Interfețele de utilizare ale platformei e-Democrație se vor adapta automat la diverse rezoluții de afișare și vor fi disponibile în limbile română, rusă și engleză.

39. Interfețele de utilizare ale platformei e-Democrație vor fi implementate folosind tehnologii progresive pentru aplicații web și vor fi funcționale pe dispozitivele mobile.

IX. ASIGURAREA SECURITĂȚII INFORMAȚIONALE

40. Securitatea informațională presupune protecția platformei e-Democrație la toate etapele proceselor de creare, procesare, stocare și transmitere a datelor, de acțiuni accidentale sau intenționate, cu caracter artificial sau natural, care au drept rezultat cauzarea prejudiciului posesorului și utilizatorilor resurselor informaționale și infrastructurii informaționale.

41. Asigurarea securității informației va fi realizată în conformitate cu Cerințele minime obligatorii de securitate cibernetică, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 201/2017.

42. Platforma e-Democrație asigură următoarele obiective de securitate:

42.1. *autentificarea* – garantează că zonele restricționate ale platformei e-Democrație vor fi accesibile doar utilizatorilor cu o identitate verificată;

42.2. *autorizarea* – garantează că utilizatorii autentificați pot accesa serviciile și datele care corespund drepturilor lor de acces;

42.3. *confidențialitatea* – garantează că datele înregistrate în platforma e-Democrație nu pot fi accesate de o parte terță neautorizată;

42.4. *integritatea* – garantează că datele înregistrate în platforma e-Democrație nu au fost modificate sau alterate de o parte terță neautorizată;

42.5. *nonrepudierea* – garantează că datele înregistrate în platforma e-Democrație nu pot fi negate mai târziu.

43. Accesul la resursele platformei e-Democrație va fi asigurat și autorizat prin intermediul serviciului electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass). Utilizatorii platformei e-Democrație vor dispune de drepturi distincte de acces în funcție de nivelul de securitate căruia îi corespund. Pentru fiecare categorie de acces va exista posibilitatea de a defini rolurile și drepturile utilizatorilor (inclusiv la nivelul de acces la interfața accesibilă utilizatorilor).

44. O necesitate importantă legată de securitate este păstrarea înregistrărilor de audit pentru analiza integrității platformei e-Democrație și pentru monitorizarea activității utilizatorilor. Orice acțiune a utilizatorilor se documentează în registre electronice speciale, arătând momentul și utilizatorul care a efectuat acțiunea. Fiecare acțiune a utilizatorului, precum și datele care au fost modificate, se salvează în evenimentul jurnalizat. Platforma e-Democrație jurnalizează evenimentele de business critice prin intermediul serviciului electronic guvernamental de jurnalizare (MLog). Acțiunile care sunt jurnalizate prin intermediul serviciului electronic guvernamental de jurnalizare (MLog) pot fi configurate în opțiunile de administrare. Platforma e-Democrație jurnalizează local evenimente ce țin de buna funcționare a sistemului.

X. ÎNCHEIERE

Prezentul Concept conține descrierea principalelor aspecte organizaționale, metodologice și tehnologice în conformitate cu care este concepută și implementată platforma e-Democrație.

În conformitate cu viziunea asupra platformei e-Democrație urmează să se asigure implementarea unei soluții tehnologice cu o arhitectură care va permite partajarea acesteia către mai multe entități publice. Totodată, această soluție va implementa un model de tip autoservire, în cadrul căruia fiecare cetățean sau entitate publică va dispune de instrumentarul necesar pentru utilizarea

independentă a platformei e-Democrație în limitele rolului atribuit.

Fiind considerat un instrument digital de facilitare a participării civice, platforma e-Democrație va permite utilizatorilor indiferent de religie, gen, preferințe politice, naționalitate să participe la discuții în condiții egale cu toți ceilalți participanți. Disponibilitatea unui dispozitiv electronic și accesul la internet este tot de ce va fi necesar pentru cetățeni pentru a se alătura platformei.

Platforma e-Democrație va dispune de instrumente parțial sau complet automatizate care să permită autoservirea electronică a utilizatorilor (persoane fizice și reprezentanți ai persoanelor juridice de drept public sau privat), ceea ce le va permite să acționeze în regim autonom, la distanță, inclusiv de peste hotare, utilizând o identitate electronică, pentru a lansa o inițiativă civică, a participa la un sondaj, a oferi un mesaj de feedback sau a transmite un demers către entități publice, iar acestea din urmă să fie notificate automatizat în privința inițiativelor sau a petițiilor ce intră în sfera lor de competență. Totodată, platforma va dispune de funcția de abonare pentru recepționarea inițiativelor civice lansate și notificare automatizată în vederea asigurării publicității acestora.

Platforma e-Democrație va permite tuturor cetățenilor să își exprime părerea, sugestia, comentariul în condiții de egalitate, și astfel să primească un răspuns, comentariu, recomandări de la ceilalți participanți ai platformei.

De asemenea, implementarea platformei e-Democrație va contribui la sporirea transparenței activității sectorului public, va reduce timpul de interacțiune cu cetățenii și cu mediul de afaceri și va contribui la raționalizarea proceselor de petiționare, recepționarea feedbackului și efectuarea sondajelor.

La dezvoltarea platformei e-Democrație se va ține cont de arhitectura tehnologică existentă și economiile ce pot fi generate prin găzduirea acesteia pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud) și integrarea acesteia cu sistemele informaționale partajate relevante – MPass, MSign, MLog etc. Serviciile e-Petiție, e-Feedback și e-Survey, incluse în platforma e-Democrație, vor fi dezvoltate ca trei soluții separate și independente din punct de vedere tehnic, folosind componentele reutilizabile ale platformei de dezvoltare a serviciilor electronice (PDSE) și urmând conceptul acesteia, cum ar fi separarea front-office și back-office, expunerea interfețelor de programare a aplicațiilor (API), comunicarea bazată pe mesaje etc. Acest lucru va asigura integrarea conceptuală a serviciilor nou dezvoltate cu întregul ecosistem digital și va simplifica integrarea cu serviciile la nivel de platformă periferică.

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Conceptului platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație)

1. Denumirea autorului proiectului

Proiectul hotărârii Guvernului este elaborat de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, cu suportul Instituției publice „Agenția de Guvernare Electronică”.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Proiectul a fost elaborat în vederea executării activității 2.9. din Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 126/2023 și a acțiunii 4.2.10 din Programul pentru implementarea Strategiei de Reformă a Administrației Publice pentru anii 2023-2026, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 352/2023 prin care se impune instituirea platformei pentru susținerea democrației participative.

Utilizarea tot mai intensivă a instrumentelor TIC și a rețelelor sociale are un impact semnificativ asupra modului în care cetățenii se pot implica în procesele de luare a deciziilor. Instrumentele digitale crează conexiuni mai puternice între cetățeni și procesul decizional și, prin aceasta, contribuie la reducerea deficitului democratic al statelor.

Principalul obiectiv al utilizării tehnologiei în domeniul democrației este sprijinirea și consolidarea democrației, instituțiilor democratice și proceselor democratice, și răspândirea valorilor democratice. Tehnologiile digitale au devenit o caracteristică omniprezentă în toate aspectele vieții moderne, inclusiv democrația nu face excepție.

Creșterea tehnologiei 24/7 și sporirea accesibilității la informații au oferit cetățenilor puterea de a se implica în problemele la care țin cel mai mult. Acum orice persoană poate începe cu ușurință o discuție pe rețelele sociale, poate scrie un blog sau pot produce un vlog pe diverse platforme sociale. De asemenea, pot cere acțiuni prin aducerea conexiunilor digitale în „lumea reală”.

Fie în domeniul democrației, fie în cel al guvernării și al administrației publice, atunci când există garanții adecvate, tehnologia poate juca un rol în consolidarea participării, incluziunii, eficienței, eficacității, receptivității, transparenței, deschiderii și răspunderii, principii fundamentale ale bunei guvernări democratice. Pe scurt, tehnologia poate îmbunătăți calitatea guvernului și poate ajuta la satisfacerea nevoilor și așteptărilor oamenilor, contribuind la o mai mare încredere în instituțiile publice.

În Republica Moldova se înregistrează un grad redus de implicare a cetățenilor în luarea deciziilor de interes public și impactul diminuat al petițiilor colective/inițiativelor civice.

Conform Indexului coeziunii sociale pentru anii 2019¹, 2020² și 2021³ se atestă rate scăzute ale participării cetățenilor la acțiuni de influențare a procesului

¹ <https://progen.md/indexul-coeziunii-sociale-2/>

² https://progen.md/wp-content/uploads/2020/12/CPD_Coeziunea-Sociala_2020_final.pdf

³ https://progen.md/wp-content/uploads/2021/11/CPD_Coeziunea-Sociala-in-Moldova-2021-1.pdf

decizional și o reticență din partea autorităților de a implica cetățenii în procesele decizionale. Indexul constată un grad redus de participare în activități politice și activități de presiune 0,04 și 0,01 din 1.0 maximum posibil. Aproximativ 7 din 10 cetățeni cunosc despre funcțiile APL și despre atribuțiile acestora de a face publice deciziile sale, însă doar 1 din 10 a participat la activități de consultări publice. În anii 2020 și 2021, interesul față de politică a fost într-o ușoară creștere (de la 0,47 la 0,55 puncte), dar rata de participare practic a stagnat, înregistrând o creștere nesemnificativă de la 0,04 la 0,07.

O rată redusă a participării cetățenilor rezultă și din rapoartele anuale privind asigurarea transparenței în procesul decizional de către autoritățile administrației publice. Astfel, din raportul pentru anul 2020⁴, rezultă că din 2112 de recomandări recepționate în privința proiectelor plasate spre consultare pe portalul particip.gov.md, 379 au parvenit direct de la cetățeni, celelalte fiind propuse de către parteneri de dezvoltare, autorități publice, asociații obștești, partide politice, sindicate, patronate etc. În anul 2021⁵ se atestă un nivel și mai redus de activism din partea cetățenilor, din 2167 de recomandări recepționate, doar 50 din totalul de 2356 au fost transmise de către cetățeni. Problema implicării reduse a cetățenilor în procesul de consultare derivă din insuficiența informațiilor disponibile, lipsa instrumentelor de monitorizare a propunerilor oferite și finalitatea acestora, disponibilitatea unor soluții electronice de consultare învechite etc.

Totodată, pe parcursul ultimilor ani, o dată cu creșterea ponderii populației cu acces la internet în Republica Moldova, au devenit tot mai populare inițiativele de petiționare în masă (petiții colective), prin care sute sau mii de oameni se mobilizează și se alătură unei cauze comune. Problema acestor inițiative de activism online ale cetățenilor este că nu există o finalitate sau vreo obligație legală pentru factorii de decizie care să ducă la rezolvarea problemei enunțate în aceste petiții. Spre ex. pe platforma change.org una din cele mai populare soluții pentru e-Petiții, cetățenii Republicii Moldova au lansat câteva zeci de petiții colective cu rate de susținere ce variază de la câteva persoane până la câteva zeci de mii, cum ar fi petiția colectivă privind tragerea la răspundere pentru cruzimea față de animale – 49 323 semnatori, petiția colectivă privind neadmiterea emisiunii obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat – 8 991 semnatori; petiția colectivă cu privire la organizarea unui referendum referitor la soarta Stadionului Republican – 8 006 semnatori; petiția colectivă în privința susținerii Art-Labyrinth și cultura independentă din Moldova – 2 508 semnatori etc.

În pofida faptului că există deja o legislație cu privire la petiționarea autorităților, reglementată în Codul Administrativ, acesta nu reglementează expres semnarea și/sau susținerea colectivă a inițiativelor de importanță majoră și nu impune obligații pentru entitățile publice de a întreprinde acțiuni legale în privința subiectelor ce constituie obiectul inițiativelor respective. Din practica existentă se constată o diferență însemnată de impact între o petiție trimisă de o singură persoană autorităților și o inițiativă susținută de mii sau zeci de mii de cetățeni. Chiar dacă

⁴ https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_transparenta_2020_3_4_mai.pdf

⁵ https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/raport_transparenta_2021_final.pdf

anumite inițiative suscită un interes major în rândul populației și obțin o susținere largă, din lipsa unor instrumente facile de ordin tehnic și juridic acestea nu generează careva obligații pentru autorități și există o marjă mare de discreție a acestora de a examina sau nu subiectele propuse. Faptul dat contribuie la descurajarea implicării civice, la cooperarea restrânsă între autorități și cetățeni, la reducerea încrederii cetățenilor în autoritățile publice, ceea ce într-un final are un impact negativ asupra calității procesului decizional și a bunei guvernări a treburilor publice.

Practica altor state precum Estonia, Germania, Luxembourg ș.a. demonstrează că instrumentele electronice de inițiere, consultare și susținere a unei inițiative facilitează și sporesc participarea civică. Instrumentele electronice implică și reglementarea obligațiilor legale ale entităților publice în raport cu inițiativele respective, care responsabilizează sectorul public. Capacitatea de a iniția petiții colective și a le susține prin intermediul mijloacelor electronice versus colectarea în mod tradițional a semnăturilor prin intermediul unor grupuri de inițiativă, extinde semnificativ posibilitățile de valorificare a dreptului la petiționare, prin interacțiunea facilă în mediul online și efortul relativ redus pentru colectarea semnăturilor, ceea ce ar putea stimula participarea civică a diferitor grupuri de cetățeni, în special a tinerilor, a cetățenilor din diaspora sau a celor cu dizabilități.

Totodată, pe lângă dreptul de a iniția petiții, mecanismele electronice de democrație participativă pot fi utilizate de către cetățeni ca instrument de feedback și evaluare a autorităților publice. Acestea formează un important mecanism de răspundere care permite reprezentanților autorităților publice să identifice cazurile în care serviciile publice oferite sunt ineficiente. Urmare a exprimării opiniei cu privire la un serviciu public, autoritățile pot întreprinde acțiuni de îmbunătățire, creând condiții pentru creșterea încrederii.

Implementarea în Republica Moldova a instrumentelor electronice de democrație participativă nu ar substitui sistemul actual de petiționare și variațiile acestuia, ci ar diversifica canalele de depunere a petițiilor. Platforma ar permite consultarea și semnarea într-un mediu securizat și organizat a inițiativelor civice (petițiilor colective), ar stimula implicarea civică a categoriilor de cetățeni cu prezență masivă în mediul online, asigurând *de facto* pentru cetățenii Republicii Moldova atât din țară, cât și din diaspora un mijloc facil, modern și incluziv de participare și exprimare.

Soluția electronică va deschide un nou canal de comunicare între cetățeni și stat. Scopul său de bază este de a încuraja locuitorii Republicii Moldova să prezinte opinii, inițiative și propuneri pentru reglementarea anumitor probleme de fond. În acest fel, se dorește în primul rând sporirea participării cetățenilor și a societății civile la formularea politicilor guvernamentale și consolidarea dialogului dintre societatea civilă și stat.

Totodată, platforma va oferi oportunitatea de participare civică în format electronic și comunităților mai mici (de exemplu, locuitorilor unui sat sau oraș, asociațiilor de locatari etc.). Spre exemplu, vor putea fi discutate implementarea sau prioritizarea proiectelor de infrastructură sau de dezvoltare a localităților sau anumitor sectoare ar putea fi consultate online cu cetățenii. Sau, anumite inițiative locale sau ale unui grup ar putea fi supuse votului pentru a obține aprobare

(susținere) din partea majorității colectivității respective. Dacă soluția sau decizia propusă primește sprijinul comunității prin strângerea de voturi suficiente, soluția urmează a fi implementată.

e-Petiție va oferi cetățenilor posibilitatea să depună petiții electronice adresate autorităților și instituțiilor publice din Republica Moldova. În *e-Feedback*, cetățenii vor putea evalua calitatea serviciilor publice. *E-Survey* va pune la dispoziție un instrument digital de sondaj, care va facilita procesul de consultare, cercetare, comunicare și implicare a cetățenilor în procesul decizional, de accelerare a implementării ideilor, inițiativelor civice și proiectelor importante din punct de vedere social.

e-Petiție – va permite inițierea în mod organizat în mediul online a petițiilor și va contribui la dinamizarea participării, permițând cetățenilor să susțină orice petiție pe care o doresc, să facă schimb de opinii, să adune sprijin și să atragă atenția publicului, inclusiv mass-media, la problemele stringente din societate. Aceasta ar permite implicarea activă și sigură a cetățenilor, co-crearea și susținerea inițiativelor civice, conectarea cetățenilor și nevoilor sale la actul decizional și procesele de elaborare a politicilor publice.

De asemenea, vor fi configurate și instrumente care să permită depunerea petițiilor electronice individuale către instituțiile publice. Sistemul va permite oamenilor să economisească timp și alte resurse, să monitorizeze trasabilitatea petiției asigurându-se că solicitarea ajunge direct la autoritatea responsabilă și este examinată în termeni proximi. În cele mai dese cazuri, entitățile publice pentru a facilita crearea petiției de către cetățeni expun pe propriile pagini oficiale un formular tipizat care urmează a fi completat de către petiționar. Petiția rezultată după completare urmează a fi descărcată pentru a fi semnată și ulterior expediată către entitatea responsabilă, de regulă prin e-mail. Lipsa unui instrument integrat conectat cu întregul ecosistem de e-guvernare, are un impact negativ asupra procesului de petiționare și reduce semnificativ din calitatea experienței petiționarilor. Valorificând potențialul tehnologiilor actuale, un sistem de petiționare electronic ar putea ghida petiționarul care ar fi autoritatea abilitată să examineze problema cu care se confruntă, ar putea asigura completarea automată a câmpurilor standard din cadrul unei petiții (nume, prenume, data, adresa etc.) și ar pune la dispoziția utilizatorilor un instrument adecvat de urmărire a trasabilității petiției depuse.

Implementarea soluției de petiționare electronică pusă la dispoziție de un organism public urmărește obiectivul de a institui un instrument integrat prin intermediul căruia va putea fi sesizată oricare autoritate sau instituție publică. Petiția va fi direcționată de sistem către o anumită autoritate, în funcție de relevanța conținutului acesteia. Entitatea publică după recepționare va examina petiția și va reveni cu un răspuns. Astfel, prin implementarea sistemului respectiv se va asigura digitalizarea activităților de depunere și procesare a petiției prin furnizarea unui serviciu integrat perfect în ecosistemul existent.

e-Feedback - componenta de colectare a feedback-ului în procesul de prestare a serviciilor publice vine să asigure realizarea unui drept al beneficiarilor de servicii publice prevăzut de articolul 25 alineatul (1) litera d) al Legii nr. 234/2021 cu privire la serviciile publice și anume „să prezinte prestatorului de servicii publice opinia

referitoare la modul de prestare a serviciilor publice din perspectiva beneficiarului de servicii publice, indicând nivelul de satisfacție sau insatisfacție privind prestarea serviciilor de care a beneficiat, care ar permite colectarea, sistematizarea și analizarea informațiilor referitoare atât la calitatea, eficiența și caracterul adecvat al serviciilor, cât și la problemele cu care se confruntă beneficiarii în procesul interacțiunii cu prestatorul de servicii publice”.

Prin e-Feedback, cetățenii vor putea evalua calitatea serviciilor publice furnizate de funcționarii publici și concentrarea acestui feedback într-un singur loc. Feedback-ul va fi colectat de către AGE și Cancelaria de stat (care sunt instituții responsabile de îmbunătățirea și modernizarea serviciilor), plus prestatorii de servicii publice, cum ar fi spre ex. Agenția de Servicii Publice (care oferă 80% din totalul servicii publice). Datele vor fi folosite de către Guvern pentru a-și îmbunătăți performanța, feedbackul cetățenilor fiind un element esențial în procesul de îmbunătățire a furnizării serviciilor publice.

e-Survey - va pune la dispoziție un instrument digital de sondaj, care va facilita procesul de consultare, cercetare, comunicare și implicare a cetățenilor în procesul decizional, de accelerare a implementării ideilor, inițiativelor civice și proiectelor importante din punct de vedere social. Acest instrument va permite administrației publice, să cunoască rapid nevoile cetățenilor și să stabilească relații puternice cu aceștia. Cu ajutorul sondajelor online, factorii de decizie vor ajunge rapid și eficient în centrul a ceea ce contează cel mai mult pentru cetățeni și vor putea eficient să consulte opinia publică cu privire la diverse probleme importante. Sondajele online realizate prin intermediul *e-Survey*, vor putea fi completate de pe orice dispozitiv, inclusiv unul mobil și vor fi disponibile în limbile română, rusă și engleză, acestea fiind două caracteristici foarte importante pentru a se asigura că sondajele sunt accesibile tuturor și generează rate ridicate de răspuns.

Existența sistemului național de identificare electronică („semnătura electronică”), ar permite utilizarea platformei și în situațiile în care un număr mare de persoane trebuie să semneze electronic un singur document, cum ar fi inițiativele civice, petițiile colective, acordurile asociațiilor de locatari etc. Utilizatorii vor putea începe o discuție care poate fi direcționată către o anumită organizație sau grup de oameni, cetățeni ai unui sat sau a unei regiuni ori deschisă tuturor. În această direcție, participanții la discuție vor putea posta argumentele, încărca documente justificative și, eventual, ar putea supune inițiativa sau petiția unui referendum electronic.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu conține norme de armonizare a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul cuprinde reglementări care au ca obiectiv aprobarea Conceptului platformei platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație), desemnarea posesorului și stabilirea unor măsuri organizatorice. Proiectul Conceptului conține descrierea principalelor aspecte organizaționale, metodologice și tehnologice în conformitate cu care este concepută și implementată platforma, interacțiunea cu alte sisteme informaționale de stat etc.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație), se va realiza pe parcursul anilor 2024-2025 cu suportul financiar al Fundației Soros Moldova (circa 3 mln. lei) și al Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (circa 2 mln. lei), costul estimat fiind de aproximativ 5,0 mln. lei.

Pentru anii 2024-2025 nu vor fi necesare surse de la bugetul de stat.

Costurile anuale pentru administrarea platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație) se estimează la circa 0,7 mln. lei și vor fi acoperite din contul bugetului de stat prin finanțarea centralizată a Instituției publice „Agenția de Guvernare Electronică. Cancelaria de Stat, în comun cu Instituția publică „Agenția de Guvernare Electronică”, vor evalua anual costurile necesare administrării platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație) și vor înainta Ministerului Finanțelor propuneri de solicitare a mijloacelor financiare necesare, în conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, pentru a fi incluse în legea bugetului de stat pe anul respectiv.

Instituția Publică „Agenția de Guvernare Electronică” va estima și prezenta Instituției Publice „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” resursele TI necesare pentru găzduirea platformei e-Democrație pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), pentru 6, 12, 18 luni. În baza estimărilor se vor planifica și se vor aloca resursele TI necesare.

Urmare a dării în exploatare a platformei e-Democrație, Instituția Publică „Agenția de Guvernare Electronică” va încheia cu Administratorul tehnic Acordul privind administrarea tehnică și menținerea platformei e-Democrație, care va include activitățile minime privind administrarea tehnică și menținerea platformei e-Democrație, precum și volumul acestora. În baza Acordului vor fi estimate cheltuielile pentru administrare tehnică a platformei e-Democrație care urmează a fi acoperite din bugetul de stat, prin intermediul granturilor oferite Instituției Publice „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică”, de către fondator.

De asemenea, este de menționat că procesul de autentificare a utilizatorilor platformei e-Democrație și semnarea documentelor nu va implica costuri suplimentare pentru bugetul de stat, dat fiind faptul că se vor reutiliza serviciul electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass) și serviciul electronic guvernamental integrat de semnătură electronică (MSign). Utilizatorii platformei e-Democrație vor utiliza pentru autentificare și semnare metodele disponibile în cadrul soluției respective și vor să suporte eventualele costuri conexe pe care le implică utilizarea acestora.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul de hotărâre a Guvernului se integrează organic în cadrul normativ în vigoare și se întemeiază pe competențele Guvernului stabilite în art.22 din Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În conformitate cu procedurile stabilite pentru transparența în procesul decizional și în vederea elaborării actelor normative, Anunțul privind inițierea elaborării proiectului a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Dezvoltării

Economice și Digitalizării (mded.gov.md), rubrica Transparența/Anunțuri privind consultările publice, precum și pe portalul guvernamental: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-de-initiere-a-procesului-de-elaborare-a-proiectului-hotaririi-de-guvern-pentru-aprobarea-conceptului-platfomei-pentru-sustinerea-democratiei-participative-e-democracy/10760>.

Proiectul este înregistrat de către Cancelaria de Stat cu numărul unic 972/MDED/AGE/2023 și este supus avizării de către toate autoritățile și instituțiile a căror avizare este necesară.

8. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul nu este elaborat în scopul armonizării legislației naționale cu legislația UE, exceptându-se astfel de la efectuarea expertizei de compatibilitate.

9. Constatările expertizei juridice

Proiectul este supus expertizei juridice (avizele Ministerului Justiției nr. 04/2-10149 din 20.11.2023 și nr. 04/2-647 din 23.01.2024), obiecțiile și propunerile fiind luate în considerare la definitivarea acestuia.

10. Constatările expertizei anticorupție

În vederea efectuării expertizei anticorupție, concomitent cu remiterea proiectului către toate autoritățile și instituțiile a căror avizare/expertizare este necesară, a fost asigurată transmiterea acestuia și Centrului Național Anticorupție (scrisoarea nr. 18-69-11670 din 06 noiembrie 2023).

11. Constatările altor expertize

Proiectul nu cade sub incidența altor expertize necesare de a fi efectuate în condițiile Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, dat fiind faptul că nu reglementează activitatea de întreprinzător, nu conține reglementări cu impact asupra bugetului public național sau a unor componente din cadrul acestuia și nu prevede reorganizări și reforme structurale sau instituționale ale autorităților ori ale instituțiilor publice. Prin urmare, proiectul nu cade sub incidența Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.23/2019.

**Viceprim-ministru,
ministru**

Dumitru ALAIBA

SINTEZA

*obiecțiilor și propunerilor/recomandărilor la proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea
Conceptului platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație)
(număr unic 972/MDED/AGE/2023)*

Nr.	Autorii obiecțiilor și propunerilor	Nr.	Obiecțiile și propunerile	Argumentarea autorului proiectului
Reavizare				
1.	Cancelaria de Stat (Nr.24-69-819 din 24.01 2024)	Lipsa de propuneri și obiecții.		
2.	Ministerul Apărării (Nr.11/79 din 22.01.2024)	Lipsa de propuneri și obiecții.		
3.	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (Nr.DI/3/041-784 din 22.01.2024)	Lipsa de propuneri și obiecții.		
4.	Ministerul Culturii (Nr.05-09/191 din 22.01.2024)	Lipsa de propuneri și obiecții.		
5.	Ministerul Energiei (Nr.10-196 din 25.01.2024)	Lipsa de propuneri și obiecții.		
6.	Ministerul Finanțelor (Nr. 07/3-03-14/125 din 24.01.2024)	1.	În cadrul procesului de elaborare a estimărilor pentru anii 2025-2027 propunerea va fi examinată prin prisma cadrului de resurse disponibile, precum și ținând cont de angajamentele deja asumate ale statului.	Se acceptă.
7.	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (Nr.21/1-407 din 24.01.2024)	Lipsa de propuneri și obiecții.		

8.	Ministerul Justiției (Nr. 04/2-647 din 23.01.2024)	2. În avizul 04/2-10149 din 20.11.2023, Ministerul Justiției a menționat că din punct de vedere conceptual, dat fiind faptul că proiectul Conceptului instituie modalitatea depunerii petițiilor prin intermediul Platformei e-Democrație, aceasta fiind integrată cu aplicația guvernamentală a serviciilor electronice EVO, sesizăm o eventuală disonanță cu cadrul normativ în vigoare, legat de procedura de depunere a unei petiții/cereri de acces la informații (art. 72 alin. (2) Codul administrativ, art. 14 din Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public). Astfel, pentru a atinge obiectivele de bază ale platformei, indicate la pct. 4 din Concept, Ministerul Justiției a menționat că posibilitatea depunerii petițiilor în format electronic prin intermediul platformei E-Democrație urmează a fi instituită prin lege. La obiecția enunțată, autorul proiectului a menționat că pentru crearea condițiilor legale pentru funcționarea platformei e-Democrație, Agenția de Guvernare Electronică a elaborat un proiect de lege pentru modificarea unor acte normative (inclusiv Codul administrativ și Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public) care urmează a fi expus pentru consultări pe parcursul anului curent. La argumentul autorului proiectului, menționăm că proiectul privind modificare unor acte normative urmează să intre în vigoare anterior sau cel târziu la data aprobării prezentului Concept, or, o hotărâre de Guvern nu poate conține norme care nu sunt reglementate de lege.	Se acceptă. Proiectul Conceptului a fost elaborat ținând cont de prevederile actelor normative indicate la pct. 9 din proiect, inclusiv Codul administrativ al Republicii Moldova și Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public. Conform art. 72 alin. (2) Codul administrativ, „Petiția poate fi: a) depusă în scris la autoritatea publică ori expediată prin poștă sau fax; b) transmisă în formă electronică; c) depusă verbal, fiind consemnată într-un proces-verbal.”. De asemenea, conform art. 14 din Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, „Cererea se înaintează furnizorului de informații și poate fi: a) transmisă în formă electronică; b) depusă în scris sau expediată prin poștă; c) adresată verbal (direct sau prin telefon).”. Astfel, în aliniere cu prevederile respective, platforma e-Democrație se propune a fi un
----	--	--	--

			<p>canal pentru transmiterea către autoritățile publice a petițiilor și a altor documente în format electronic.</p> <p>În acest sens este de menționat că impedimente sau alte constrângeri de ordin legal în vederea implementării platformei e-Democrație nu au fost identificate. Totuși, în vederea stabilirii anumitor obligații de utilizare a acesteia, unificării instrumentelor electronice utilizate în sectorul public pentru gestiunea petițiilor și eficientizării proceselor de petiționare, consultare, comunicare și implicare în procesul decizional al cetățenilor și al mediului de afaceri, ulterior va fi promovat spre consultare și avizare un proiect de lege pentru modificarea unor acte normative, inclusiv Codul administrativ al Republicii Moldova.</p>
		<p>3. La proiectul hotărârii Guvernului: Potrivit art. 44 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, clauza de adoptare a actului normativ poate conține, după caz, și temeiul legal de adoptare a actului normativ respectiv. În calitate de temei legal se indică doar prevederile legale ce stabilesc competența autorității să emită actul normativ respectiv, pornind de la limitele de reglementare prevăzute de obiectul juridic al actului normativ. Ținând cont că prin proiectul hotărârii Guvernului se aprobă doar Conceptul</p>	<p>Se acceptă.</p>

			platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație), din clauza de adoptare se va exclude art. 22 lit. c) din Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat în conformitate cu care Guvernul aprobă crearea sistemelor și resurselor informaționale de stat.	
		4.	În Capitolul „Încheiere”, liniile se vor exclude, deoarece nu sunt caracteristice actelor normative ale Guvernului.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
9.	Ministerul Sănătății (Nr. 07/482 din 05.02.2024)	Lipsa de propuneri și obiecții.		
10.	Ministerul Mediului (Nr. 02-07/189 din 25.01.2024)	5.	La pct. 4, în vederea evaluării eficienței implementării platformei, se propune expunerea textului în următoarea redacție „Obiectivele ce urmează a fi atinse în rezultatul creării și utilizării platformei e-Democrație”	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
		6.	La pct. 7 se propune expunerea textului în următoarea redacție „La crearea, administrarea și utilizarea principii”	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
		7.	La pct. 9, în vederea asigurării coerenței, se propune expunerea textului în următoarea redacție „Crearea, administrarea, dezvoltarea și utilizarea platformei e-Democrație este reglementată, în particular, de următoarele acte normative”	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
		8.	De asemenea, recomandăm de a include prevederi cu referire la aplicarea principiului „trasabilității”, care presupune că platforma trebuie să asigure trasabilitatea completă a tuturor acțiunilor și modificărilor efectuate în cadrul sistemului, inclusiv la nivel de operațiuni de citire. Sistemul trebuie de asemenea să asigure trasabilitatea operațiunilor complexe care pot afecta mai multe înregistrări. În conexiune cu principiile de securitate, sistemul trebuie de asemenea să asigure și trasabilitatea operațiunilor eșuate din lipsa drepturilor de	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.

			acces care pot indica tentative frauduloase de accesare/plasare a unor informații.	
11.	Instituția Publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” (Nr. 1.4/183/24 din 25.01.2024)	9.	La proiectul Conceptului, în Încheiere, ultimul alineat, în partea primei propoziții textul „serviciului platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație) se va substitui cu textul „platformei e-Democrație”.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
		10.	Următoarea propoziție se va reformula astfel încât să expună cu claritate care sunt cele trei servicii (enumerare în Capitolul I, pct. 3) incluse în platforma e-Democrație care vor fi dezvoltate ca trei soluții separate și independente din punct de vedere tehnic, de asemenea a se revedea textul „ale platformei de dezvoltare a serviciilor electronice” or, prin această sintagmă se subînțelege că se face referire la platforma e-Democrație, dacă este așa, atunci ar trebui utilizat acest termen pentru a exclude careva ambiguități.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
12.	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal al Republicii Moldova (CNPDCP) (Nr. 04-01/321/241 din 25.01.2024)	Lipsa de propuneri și obiecții.		
Nr.	Autorii obiecțiilor și propunerilor	Nr.	Obiecțiile și propunerile	Argumentarea autorului proiectului
I Avizare				
1.	Cancelaria de Stat (Nr. 26/1-78- 12115 din 20.11.2023)	I. La conținutul proiectului		
		1)	Introducere , în partea ce ține de descrierea aplicației guvernamentale integrate a serviciilor electronice EVO, se va revedea relevanța utilizării sintagmei „funcționalul acesteia va asigura accesul la informații de interes public”, or în sensul Legii nr. 148/2023 cu privire la accesul la informații de interes public „ <i>informații de</i>	Se acceptă.

		<p><i>interes public sunt toate informațiile deținute de furnizorii de informații, indiferent de suportul de stocare (pe hârtie, în formă electronică sau în orice alt format)”. În cazul în care, autorul insistă asupra sintagmei respective, la dezvoltarea aplicației EVO se va ține cont de prevederile art.5 din legea menționată ce descriu detaliat furnizorii de informații de interes public și care urmează a fi incluși în opțiunea de alegere a utilizatorului.</i></p>	
	2)	<p>Capitolul I Dispoziții generale, pct. 2, și pe tot textul proiectului cuvântul „ancheta” se va substitui cu „sondaj de opinie”, conform terminologiei cadrului de reglementare a transparenței în procesul decizional: Legea nr. 239/2008 cu privire la transparența în procesul decizional și Hotărârea Guvernului nr. 967/2016 privind mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional.</p>	Se acceptă.
	3)	<p>Totodată, sugerăm autorului de a include în proiectul Hotărârii o normă de completare a pct. 23, subpct. 5 din Anexa nr. 1 la HG nr. 967/2016 privind efectuarea sondajelor de opinie on-line prin platforma e-Democrație.</p>	<p>Se acceptă de principiu. La o etapă avansată de implementare a platformei e-Democrație va fi promovată hotărârea Guvernului prin care va fi instituită platforma respectivă, aprobat Regulamentul de funcționare a acesteia, precum și o serie de modificări ale cadrului normativ conex, inclusiv completarea pct. 23, subpct. 5 din Anexa nr. 1 la HG nr. 967/2016 privind efectuarea sondajelor de opinie on-line prin platforma e-Democrație.</p>

		<p>4) La pct. 3 nu este clară referința privind „Implementarea serviciilor menționate supra ca parte a platformei e-Democrație va crește [...] <i>transparența administrațiilor publice locale...</i>”, or platforma este dedicată tuturor autorităților publice, indiferent de nivel.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost revizuit ținând cont de cele menționate.</p>
		<p>5) Capitolul II Cadrul Normativ-Juridic al Platformei E-Democrație Se propune extinderea cadrului normativ-juridic al platformei E-Democrație prin includerea noii Legi nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, precum și a tratatelor internaționale relevante pentru domeniile abordate în Concept, având în vedere că dreptul de a depune petiții este recunoscut ca un drept fundamental al cetățenilor, fiind consacrat în Tratatul de la Lisabona și în Carta Drepturilor Fundamentale.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.</p>
		<p>6) Un alt aspect esențial ține clarificarea aspectului <i>privind realizarea dreptului privind accesul la informații de interes public</i> prin instrumentul electronic e-Democrație, având în vedere că la 08.01.2024 intră în vigoare noua Lege nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public. Subliniem importanța evidențierii diferențelor distincte dintre petiții și cererile privind accesul la informații și cum aceste solicitări sunt gestionate de către autoritățile publice. În special remarcăm că, semnarea olografă sau electronică a cererilor de comunicare a informațiilor de interes public nu este obligatorie.</p>	<p>Precizare. Cererile sau solicitările pentru care cadrul normativ aplicabil nu impune necesitatea semnării și vor fi disponibile pentru a fi depuse prin intermediul platformei e-Democrație nu se va solicita semnarea acestora.</p>
		<p>7) Pct. 9, subpct. 2) necesită a fi reformulat, din considerentul că din 8 ianuarie 2024, Legea nr. 982/2000 privind accesul la informație va deveni caducă, cu intrarea în vigoare a Legii nr. 148/2023 cu privire la accesul la informații de interes public.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.</p>

		De asemenea, pct.9 se va suplini cu „Legea nr. 239/2008 cu privire la transparența în procesul decizional” și „Hotărârea Guvernului nr. 967/2016 privind mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional”.	
	8)	4. Capitolul III Spațiul Funcțional al Platformei E-Democrație , la pct. 10, subpct. 3 se va examina posibilitatea tehnică de a face conexiune cu platforma guvernamentală de consultare publică a proiectelor de decizii <i>particip.gov.md</i> , în scopul de a crea posibilitatea desfășurării sondajelor de opinie aferente proiectelor de decizie, cu replicarea acestora pe <i>particip.gov.md</i> .	Se acceptă de principiu. La etapa dezvoltării platformei e-Democrație se vor examina posibilitatea și oportunitatea de integrare a acesteia cu platforma <i>particip.gov.md</i> .
	9)	Se propune analiza oportunității includerii unui modul de colaborare între autorități pentru soluționarea petițiilor ce țin de competența mai multor autorități. Importanța dezvoltării unui mecanism clar de colaborare între autoritățile publice, aceasta ar facilita o comunicare eficientă și o gestionare corespunzătoare a petițiilor depuse de către cetățeni.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit ținând cont de cele menționate.
	10)	La fel, se impune clarificarea mecanismului de înregistrare a petițiilor pe platformă și apoi de autoritatea responsabilă, pentru a evita dublarea și îngreunarea procesului de urmărire și de examinare a acesteia.	Se acceptă de principiu. La o etapă avansată de implementare a platformei e-Democrație va fi promovată hotărârea Guvernului prin care va fi instituită platforma respectivă, aprobat Regulamentul de funcționare a acesteia care va conține inclusiv regulile de înregistrare a petițiilor. Totuși, după cum rezultă și din proiectul Conceptului la momentul înregistrării petiției depuse prin intermediul platformei e-Democrație acesteia i se atribuie

			un identificator. În accepțiunea noastră ID-ul respectiv urmează a fi utilizat pentru evidența și urmărirea trasabilității petiției.
	11)	Atragem atenție și la faptul, că pentru o analiză mai eficientă, platforma urmează să ofere opțiuni tehnice extinse pentru selectarea și filtrarea datelor cu privire la petițiile depuse la generarea rapoartelor statistice, nelimitându-se la cantitate și tip de petiție.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit ținând cont de cele menționate.
	12)	5. Capitolul V Spațiul Informațional al Platformei E-Democrație , la pct. 26, subpct. 5) se propune a fi indicată și „durata desfășurării sondajului”.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
	13)	Totodată, se impune necesitatea stabilirii și reglementării interacțiunii platformei e-Democrație cu sistemele informaționale de gestionare a documentelor autorităților publice, precum și conexiunea cu sistemele actuale de depunere a petițiilor on-line și stabilirea modului de interacțiune între sisteme.	Se acceptă. Platforma e-Democrație după cum este menționat în pct. 12 din proiectul Conceptului va expune interfețe tehnice speciale pentru integrarea cu alte sisteme informaționale, inclusiv cu sistemele de management a d o c u m e n t e l o r u

			toate autoritățile și instituțiile
	14)	În cazul identificării unei soluții tehnice pentru interconexiunea platformelor e-Democrație și particip.gov.md, la pct. 27 se va menționa și platforma particip.gov.md.	Precizare. Pct. 27 prevede interacțiunea cu sisteme informaționale partajate. Lista acestor sisteme este reglementată prin Hotărârea Guvernului 414/2018 cu privire la măsurile de consolidare a centrelor de date în sectorul public și de raționalizare a administrării sistemelor informaționale de stat. Totuși, la etapă de dezvoltare a platformei e-Democrație se va examina oportunitatea integrării celor două platforme.
	15)	Se propune includerea unui nou punct, „ accesul la informații ”, ca parte a resursei informaționale a platformei e-Democrație. Acesta va include, de asemenea, un identificator specific pentru „ accesul la informații de interes public ”.	Nu se acceptă. Formulare electronice pentru depunerea cererilor de acces la informații de interes public vor fi configurate și se va asigura disponibilitatea lor în modulul e-Petiție. La etapa implementării acestora se va ține cont de normele prevăzute de Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, în speță în partea ce ține de conținutul cererii, termeni și alte elemente distinctive care există față de alte cereri și solicitări depuse în adresa entităților publice.

		16)	Suplimentar, se atenționează autorul despre cerința de adaptare a platformei la necesitățile persoanelor cu dizabilități, în special de văz și de auz, cu menționarea expresă a acestui fapt în proiectul Conceptului.	Se acceptă. Proiectul Conceptului a fost completat cu prevederi noi din care rezultă necesitatea dezvoltării platformei e-Democrație în conformitate cu Ghidul pentru accesibilitatea conținutului web (WCAG 2.1). Acest ghid acoperă o gamă largă de considerații legate de accesibilitate, incluzând dizabilități vizuale, auditive, motorii și cognitive.
		17)	Concomitent, se impune revizuirea numerotării Capitolelor în ordine succesivă	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
		II. La Nota informativă		
		18)	pct. 11 se impune a fi reformulat, or proiectul propus va genera cheltuieli din bugetul public național pentru administrarea și mentenanța platformei, prin urmare acesta cade sub incidența Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative aprobată prin H. G. nr. 23/2019. Potrivit conținutului pct. 5 din Nota Informativă costurile anuale pentru administrarea platformei e-Democrație vor fi acoperite din contul bugetului de stat.	Precizare. Nota informativă a fost revizuită și completată cu informații suplimentare referitoare la costurile aferente platformei e-Democrație ținând cont de propunerile expuse în avizul Ministerului Finanțelor și Instituția Publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică.
2.	Ministerul Apărării <i>(Nr. 11/1604 din 09.11.2023)</i>	Lipsa de propuneri și obiecții.		
3.	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene <i>(Nr. DI/3/041-13356 din 20.11.2023)</i>	Lipsa de propuneri și obiecții.		

4.	Ministerul Afacerilor Interne (Nr. 14/5215 din 17.11.2023)	19)	În vederea atingerii scopului principal și a obiectivelor platformei e-Democrație, propunem înglobarea în interfața utilizator a platformei a informațiilor statistice generate/acumulate care ar prezenta interes pentru publicul larg (numărul participanților la o anumită decizie, subiectele inițiativelor civice de interes major, numărul de petiții depuse în raport cu numărul de petiții finalizate în favoarea cetățeanului precum și impactul asupra altui număr de cetățeni, etc.).	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii (pct. 12 sbpct. 4 din proiectul Conceptului).
		20)	La fel, propunem înglobarea în interfața platformei a unor mesaje de stimulare a participării la procesele de luare a deciziilor, ex. „100 de cetățeni au participat la ....., poți participa și tu”.	Proiectul a fost revizuit conform propunerii (pct. 12 sbpct. 4 din proiectul Conceptului).
		21)	În aceeași ordine de idei propunem luarea în considerare a posibilității distribuirii pentru subsemnare a anumitor petiții cu subiecte de interes comun mai larg.	Se acceptă de principiu. La etapa dezvoltării platformei e-Democrație se va lua în considerație propunerea respectivă.
5.	Ministerul Agriculturii și	Obiecții argumentate și explicite pe marginea cărora trebuie să se ajungă la un acord:		
		22)	la Capitolul I punctul 10 urmează a fi reformulat „ <i>îmbunătățirea imaginii statului în ochii cetățenilor săi, deoarece pentru majoritatea oamenilor statul este perceput aproape în totalitate prin calitatea deciziilor și serviciilor sale și prin deschiderea sa la dialog cu cetățenii și afacerile în vederea construirii unui stat mai eficient</i> ”, și înlocuirea prin următoarea sintagmă „ <i>fortificarea dialogului dintre autorități și cetățeni prin conectarea lor la procesul decizional</i> ”.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
		23)	la Capitolul III pe lângă petiționarea colectivă și cea individuală se propune includerea unui alt mecanism de participare și anume prezentarea proiectelor din partea autorităților, care ulterior să fie votate în funcție de necesitatea și preferințele cetățenilor. Ex: Primăria X își	Precizare. Funcțional similar cu cel descris este inclus în pct. 10 sbpct. 3) din proiectul Conceptului.

		<p>propune în limita bugetului local să realizeze mai multe proiecte:</p> <p>I Instalarea pubelelor în parc</p> <p>II Iluminat stradal</p> <p>III Achiziționarea unui utilaj tehnic, etc.</p> <p>Toate proiectele fiind prezentate, cetățenii se pot expune/vota care este mai util/necesar în cadrul comunităților, astfel se minimalizează riscul ca APL-urile să investească în programe/proiecte pe care ei le consideră benefice, însă în realitate să nu fie.</p>		
		24)	<p>Totodată se propune revizuirea expresiei „realizarea interactivă, sigură și cu costuri reduse a unor sondaje, consultări sau chiar referendumuri online”. În contextul în care rata de participare va fi sub 25% din populația cu drept de vot, cât de reprezentativ va fi un referendum? La fel, corectitudinea unor sondaje trebuie verificată. Dacă într-o localitate aceleași persoane participă mereu la sondaje, și tot aceste persoane participă la sondaj, răspunsurile nu pot fi considerate veridice la nivel local, național, întrucât lipsește eșantionarea corespunzătoare, cât și per general nu sunt respectate normele unui sondaj sociologic.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.</p>
		25)	<p>În Încheiere sintagma, “De asemenea, implementarea platformei e-Democrație va permite sporirea transparenței activității sectorului public, va standardiza procesele de business și documentele aferente acestora”, urmează a fi reformulată astfel încât aceasta să răspundă la întrebarea: În ce mod platforma e-Democrație poate standardiza procesele de business.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.</p>
6.	Ministerul Culturii (Nr. 05-09/3138 din 20.11.2023)	Lipsa de propuneri și obiecții.		
7.	Ministerul Energiei (Nr. 10-1951 din 21.11.2023)	26)	<p>Recomandăm autorului proiectului, înlocuirea sintagmei „mesajelor de feedback” cu expresia „mesajelor de răspuns” în formele gramaticale corespunzătoare în tot</p>	<p>Nu se acceptă. În contextul platformei e-Democrație utilizarea termenului</p>

		<p>textul proiectului, ori actuala redacția utilizează un cuvânt împrumutat și ne asimilat, care poate crea confuzii în utilizarea serviciilor digitale.</p>	<p>„feedback” se consideră a fi unul relevant și sugestiv. Este de menționat că instrumentele de colectare a opiniilor cu privire la experiența sau părerea beneficiarilor de servicii operează cu termenul respectiv.</p>
		<p>27) La pct. 4 subpct. 8), propunem a înlocui expresia „interacțiunea G2C” cu sintagma „interacțiunea dintre autoritățile publice și cetățean Guvern – Cetățean (G2C)” pentru a oferi un sens deplin acestui obiectiv.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.</p>
		<p>28) Recomandăm includerea la pct. 9, în scopul unei bune reglementări și ulterior a implementării platformei e-Democrație în activitatea autorităților administrației publice a următoarelor acte: a) Hotărârea Guvernului nr. 916/2007 cu privire la Concepția Portalului guvernamental; b) Hotărârea Guvernului nr. 733/2006 cu privire la Concepția guvernării electronice.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.</p>
8.	<p>Ministerul Educației și Cercetării (Nr. 07-09/6315 din 23.11.2023)</p>	<p>Lipsa de propuneri și obiecții.</p>	
9.	<p>Ministerul Finanțelor (Nr. 07/3-03-250/1714 din 22.11.2023)</p>	<p>29) Referitor la proiectul hotărârii Guvernului. Se propune de inclus un punct nou în următoarea redacție: ”Realizarea prevederilor prezentei hotărâri se va efectua din contul și în limitele alocațiilor aprobate Cancelariei de Stat în legile bugetare anuale și din alte surse neinterzise de legislație”.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.</p>
		<p>30) Referitor la proiectul Conceptului platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație). La pct. 4 subpct. 8) după abrevierea G2C se va completa în paranteză cu cuvintele „(Government-to-Citizen – Interacțiunea dintre Guvern și Cetățean)”, întru</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.</p>

		respectarea prevederilor art.54 alin.(1) lit.a) și alin.(5) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.	
	<i>Referitor la nota informativă la proiect.</i>		
	31)	La fundamentarea economico-financiară a proiectului se prezintă că asigurarea implementării platformei e-Democrație, se va realiza cu suportul Fundației Soros Moldova și Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei, costul fiind estimat în sumă de cca 5,0 mil. lei. Însă, nu este prezentată informația privind mijloacele financiare aprobate în CBTM pentru anii 2024-2026 și/sau planificate în proiectul legii bugetului de stat pentru anul 2024. Potrivit informației deținute de Ministerul Finanțelor, mijloacele financiare în acest sens nu sunt prevăzute și/sau solicitate în documentele bugetare sus-menționate.	Precizare. Resursele financiare pentru implementarea platformei e-Democrație sunt oferite sub formă de grant de către Fundația Soros Moldova și Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei. În acest sens, anul precedent AGE a semnat contracte de grant cu partenerii respectivi. Ținând cont de statutul mijloacelor financiare respective, statutul AGE (instituție publică la autogestiune) și având în vedere prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, mijloacele financiare alocate pentru dezvoltarea platformei e-Democrație nu pot fi incluse în cadrul bugetar pe termen mediu.
	32)	Totodată, nu sunt reflectate costurile pentru administrarea tehnică ce urmează a fi asigurată de IP "Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică" și dezvoltarea continuă al platformei(e-Democrație asigurată de IP "Agenția Guvernare Electronică". În același timp, nu este clară perioada de implementare a proiectului, precum și volumul alocațiilor necesare pe termen mediu în acest scop.	Se acceptă. Nota informativă a fost revizuită ținând cont de propunere.

		<p>33) Suplimentar, norma la punctul 4 subpt. 13) prevede reducerea costurilor de gestionare a procesului de petiționare, însă nota informativă nu indică programele bugetare care ar obține eventuale economii în acest context.</p> <p>În conformitate cu prevederilor art.17 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, pe parcursul anului bugetar nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget, iar conform art.131 alin. (6) din Constituția RM, nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare. <i>Astfel, argumentarea economico-financiară urmează a fi completată prin prisma celor relatate mai sus.</i></p>	<p>Precizare.</p> <p>Aprobarea proiectului respectiv, precum și implementarea acestuia după cum rezultă și din informațiile prezentate în nota informativă nu presupun necesitatea alocării mijloacelor financiare de la bugetul de stat pe parcursul anilor 2024-2025.</p> <p>Implementarea platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație), se va realiza pe parcursul anilor 2024-2025 cu suportul financiar al Fundației Soros Moldova (circa 3 mln. lei) și al Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (circa 2 mln. lei), costul estimat fiind de aproximativ 5,0 mln. lei</p> <p>Începând cu anul 2026 se estimează necesitatea alocării anuale a circa 0,7 mln. lei pentru administrarea platformei e-Democracy, care vor fi planificate în conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, pentru a fi incluse în legea bugetului de stat pe anul respectiv.</p>
		<p>34) De asemenea, proiectul conceptului platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație) ar permite inițiativelor civice (petițiilor colective) să fie</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Nota informativă a fost revizuită ținând cont de propunere.</p>

		<p>consultate și semnate în siguranță de către cetățenii cu prezență online semnificativă, atât în interior țării, cât și în diasporă. În acest sens se propune ca Nota informativă să detalieze subiectul privind semnarea electronică a petițiilor, și anume, instrumentele utilizate, costurile și sursa de acoperire a acestora.</p> <p>Urmare a analizei înfăptuite pe marginea proiectului, Ministerul Finanțelor este dispus să examineze repetat proiectul de hotărâre în cauză, după ajustarea acestuia în baza celor expuse mai sus.</p>	
10.	<p>Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (Nr. 21/1-5932 din 21.11.2023)</p>	<p><i>La proiectul hotărârii</i></p> <p>35) Propunem completarea proiectului cu norme care să reflecte faptul că, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării va asigura controlul asupra executării prezentei hotărâri, eventual și momentul intrării în vigoare a actului normativ.</p> <p>Mecanismul de monitorizare a executării actului normativ stabilit în sarcina autorității publice centrale de specialitate derivă și din prevederilor art.9 alin.(1) și (3) al Legii nr.98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, potrivit căruia: „<i>Ministerele sunt organe centrale de specialitate ale statului care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniile de activitate care le sunt încredințate. Între ministere se repartizează chestiunile ce țin de politicile statului în diferite domenii, responsabilitatea pentru elaborarea și promovarea cărora le revine membrilor Guvernului în conformitate cu Constituția și legile Republicii Moldova, cu excepția domeniilor care sunt încredințate conducătorilor autorităților administrative autonome constituite de Parlament</i>”.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.</p>
		<p><i>În anexă</i></p>	

		<p>36) La pct.9 subpct.2), recomandăm substituirea „Legii nr.982/2000 privind accesul la informație” cu „Legea nr.148/2023 privind accesul la informațiile de interes public”, or odată cu intrarea în vigoare a ultimei, Legea nr.982/2000 privind accesul la informație se va abroga (art.34 alin.(1) și (2) al Legii nr.148/2023).</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.</p>
		<p>37) La pct.15, este inoportună dublarea dispozițiilor legale în condițiile în care la art.7² alin.(2) al Legii nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat este statuat că: „<i>Posesorul asigură condițiile juridice, financiare și organizatorice pentru crearea, administrarea, mentenanța și dezvoltarea sistemului informațional de stat</i>”. Or, la pct.14 din proiect, autorul a identificat cu claritate posesorul și deținătorul platformei e-Democrație.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.</p>
		<p>38) Subsecvent, din perspectiva faptului că <i>administratorii tehnici ai sistemelor informaționale asigură administrarea tehnică, mentenanța și dezvoltarea sistemului informațional de stat</i>, potrivit art.7 4 alin.(2) al Legii nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, propunem revizuirea prevederii înaintate la pct.16 în sensul completării acesteia cu atribuția Serviciului Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică de „<i>dezvoltare</i>” a sistemelor informaționale.</p>	<p>Precizare. Articolele 7³ și 7⁴ din Legea nr.467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat stabilesc posibilitatea realizării dezvoltării sistemului și de către posesor sau deținător. Administratorul tehnic al platformei e-Democrație, Instituția publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică”, își va exercita atribuțiile în conformitate cu prevederile Regulamentul privind administrarea tehnică și menținerea resurselor și sistemelor informaționale de stat, aprobat prin HG nr. 414/2018.</p>

		39)	În capitolul VIII, componenta „Încheiere”, în cazul „ <i>expunerii API</i> ” din ultimul alineat, constatăm ca fiind necesară explicarea sensului denotat și a contextului întrebuintat, o definiție <i>a priori</i> al cuvântului nefiind reglementată nici în conținutul textului proiectului de referință, nici la nivel de normă primară.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
11.	Ministerul Justiției (Nr. 04/2-10149 din 20.11.2023)	40)	<p>Potrivit notei informative, proiectul a fost elaborat în vederea executării acțiunii 4.2.10 din <i>Planul de acțiuni privind realizarea Programului de implementare, pentru anii 2023-2026, a Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030</i>, aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 352/2023</i>, prin care se impune instituirea platformei pentru susținerea democrației participative.</p> <p>Din punct de vedere conceptual, dat fiind faptul că proiectul Conceptului instituie modalitatea depunerii petițiilor prin intermediul Platformei e-Democrație, aceasta fiind integrată cu aplicația guvernamentală a serviciilor electronice EVO, sesizăm o eventuală disonanță cu cadrul normativ în vigoare, legat de procedura de depunere a unei petiții/cereri de acces la informații (art. 72 alin. (2) Codul administrativ, art. 14 din <i>Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public</i>).</p> <p>Astfel, pentru a atinge obiectivele de bază ale platformei, indicate la pct. 4 din Concept, posibilitatea depunerii petițiilor în format electronic prin intermediul platformei E-Democrație urmează a fi instituită prin lege.</p>	Se acceptă. Pentru crearea condițiilor legale pentru funcționarea platformei e-Democrație, Agenția de Guvernare Electronică a elaborat un proiect de lege pentru modificarea unor acte normative (inclusiv Codul administrativ și Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public) care urmează a fi expus pentru consultări pe parcursul anului curent.
		41)	O altă propunere, reținând capacitățile tehnologice anunțate ale platformei, ar fi dezvoltarea unui modul în cadrul acesteia care ar putea oferi răspunsuri instantanee la petițiile de acces la informațiile disponibile public/în bazele de date (spre exemplu prevederile concrete ale	Precizare. Într-o oarecare măsură funcțional similar deja se regăsește și poate fi utilizat pe portalul date.gov.md . Instrumentul respectiv permite

		<p>unei legi relaționate speței petiționarului/eliberarea unui certificat, etc.).</p>	<p>descărcarea de documente care conțin date din registrele de stat. Totuși, dacă pe parcursul funcționării se va identifica necesitatea și oportunitatea încorporării unor noi module este de menționat că platforma e-Democrație va avea o arhitectură orientată pe servicii care va permite actualizări viitoare după modelul de dezvoltare iterativă. La dezvoltarea platformei e-Democrație se va aplica arhitectura multi-nivel (având cel puțin următoarele nivele – baza de date, logica de aplicație și interfața cu utilizatorul) și principiile agile. Utilizarea unei astfel de arhitecturi și principii va permite o cuplare redusă între componente, în care responsabilitățile fiecărei componente sunt specializate, precum și implementarea iterativă, operarea modificărilor și flexibilitate în implementare.</p>
	42)	<p>Sub aspect redacțional, <i>la proiectul hotărârii Guvernului:</i> Potrivit art. 44 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, clauza de adoptare a actului normativ poate conține, după caz, și temeiul legal de adoptare a actului normativ respectiv. În calitate de temei legal se indică doar prevederile legale ce stabilesc competența autorității să emită actul normativ respectiv, pornind de la limitele de reglementare prevăzute de</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.</p>

	obiectul juridic al actului normativ. Ținând cont de prevederea legală enunțată, în clauza de adoptare se va indica temeiul legal pentru proiectul în cauză.	
<i>La proiectul Anexei:</i>		
43)	În parafa de aprobare, cuvintele „Anexa la” se vor substitui cu cuvintele „Aprobat prin”, conform uzanțelor normative.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
44)	La <i>Introducere</i> , cuvintele „guvernele” și „guvern” se vor scrie cu majusculă.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
45)	Ținând cont de <i>prevederile Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală</i> , la pct. 3 sbp. 3), cuvintele „administrațiilor publice locale” se vor substitui cu cuvintele „autorităților administrației publice locale” (obiecție valabilă și la pct. 4 sbp. 3)).	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
46)	În conformitate cu art. 54 alin. (1) lit. i) din <i>Legea nr. 100/2017</i> , exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire. Prin urmare, la pct. 4 sbp. 6), abrevierea „UE” se va substitui cu denumirea completă a acesteia.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
47)	La pct. 8, denumirea Programului este indicat greșit, prin urmare se va indica denumirea corectă: „Programul de implementare pentru anii 2023-2026 a Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030”. Totodată, se va ține cont de faptul că acțiunea 4.2.10 se conține în Planul de acțiuni privind realizarea Programului menționat.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
48)	La pct. 9 sbp. 2), menționăm că <i>Legea nr. 982/2000 privind accesul la informație</i> a fost abrogată prin <i>Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public</i> .	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.

		49)	La pct. 10: 1) Prima propoziție se va revizui, deoarece nu constituie un enunț distinct. 2) În scopul uniformizării a terminologiei utilizate și respectării prevederilor art. 54 alin. (1) din <i>Legea nr. 100/2017</i> , la pct. 10, cuvântul „componente” se va substitui cu cuvântul „contururi”.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
		50)	Structura Concepției necesită a fi revizuită prin prisma cerințelor față de structura și conținutul concepției de bază, statuate în <i>Reglementarea tehnică "Procesele ciclului de viață al software-ului" RT 38370656 - 002:2006</i> , aprobată prin Ordinul ministrului dezvoltării informaționale nr. 78/2006. În acest sens, menționăm că proiectul Concepției nu are capitolul „Documentele sistemului”.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
		51)	La <i>Încheiere</i> , cuvintele „autorități și instituții publice” și „autoritate publică” se vor substitui cu cuvintele „entități publice” și „entitate publică” or, noțiunea „entitate” este mai largă și cuprinde inclusiv autorități și instituții publice.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
12.	Ministerul Muncii și Protecției Sociale (Nr. 22/4651 din 15.11.2023)	Lipsa de propuneri și obiecții.		
13.	Ministerul Sănătății (Nr. 12/4233 din 14.11.2023)	Lipsa de propuneri și obiecții.		
14.	Instituția Publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” (Nr. 1.4/1572/23 din 21.11.2023)	La Anexă.		
		52)	La pct. 27 se va exclude sbpct. 6) deoarece platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud) nu este un sistem informațional partajat.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
		53)	La pct. 29, cuvântul „tehnic” va fi înlocuit cu denumirea platformei „e-Democrație” în conformitate cu alte expuneri din Proiect.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.

		54) La pct. 31, cuvântul „hardware” va fi exclus întrucât platforma va fi găzduită pe Platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud).	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
		55) La punctul 32, textul „ <i>care permite accesul, la cerere, pe bază de rețea la totalitatea configurabilă a resurselor de calcul virtualizabile și care pot fi puse rapid la dispoziție cu un efort minim de administrare sau interacțiune cu furnizorul acestor servicii. În acest fel, platforma e-Democrație va putea fi ușor extins pe verticală, prin extinderea resurselor hardware utilizate, pentru a acomoda numărul necesar de utilizatori, atât în regim normal de lucru, cât și în perioadele de vârf</i> ”, descrie funcțiile și proprietățile MCloud, astfel având în vedere că scopul prezentului proiect este altul decât descrierea funcționalităților MCloud, pct. 32 se va expune în redacție nouă: „ <i>Platforma e-Democrație va fi găzduită pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud) în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 128/2014 cu privire la platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud)</i> ”.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
		56) La pct. 33, propoziția „ <i>Infrastructura existentă va fi planificată în mod corespunzător pentru a oferi nivelurile adecvate de performanță și capacitate</i> ”, va fi exclusă întrucât scopul prezentului proiect nu este reglementarea infrastructurii rețelelor guvernamentale.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
		57) La pct. 37 propoziția „ Personalul implicat în utilizarea și administrarea platformei e-Democrație va fi instruit în ceea ce privește riscurile de securitate la care poate fi expus ” propunem a revedea deoarece utilizatorii platformei sunt toate persoanele fizice și juridice de drept public și privat, prin urmare nu este clar personalul căruia dintre subiecți urmează să fie instruit	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.

		La Nota informativă.		
		58)	<p>Fundamentarea economico-financiară urmează a fi completată cu următoarele: <i>“Posesorul platformei e-Democrație urmează să estimeze și să prezinte Instituției Publice „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” resursele TI necesare pentru găzduirea platformei e-Democrație pe platforma tehnologică guvernamentală comună (MCloud), pentru 6, 12, 18 luni. În baza estimărilor se vor planifica și se vor aloca resursele TI necesare.</i></p> <p><i>Urmare a dării în exploatare a platformei e-Democrație, Posesorul va încheia cu Administratorul tehnic Acordul privind administrarea tehnică și menținerea platformei e-Democrație, care va include activitățile minime privind administrarea tehnică și menținerea platformei e-Democrație, precum și volumul acestora. În baza Acordului vor fi estimate cheltuielile pentru administrare tehnică a platformei e-Democrație care urmează a fi acoperite din bugetul de stat, prin intermediul granturilor oferite Instituției Publice „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică”, de către fondator.”.</i></p>	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
15.	Agenția Servicii Publice (Nr. 01/1949 din 16.11.2023)	59)	<p>La pct. 19, 25 și 27 subpct.7) din proiectul Conceptului, cuvintele „persoană juridică” de substituit cu cuvintele „unitate de drept”, la forma gramaticală corespunzătoare.</p>	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.
16.	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal al Republicii Moldova (CNPDCP) (Nr. 04-01/3994/3762 din 28.11.2023)	60)	<p>Cu referire la pct. 10 subpct. (1) lit. g) din Concept, care prevede că una din componentele funcționale ale platformei este <i>notificarea entității sesizate cu privire la înregistrarea unei petiții noi</i>, considerăm oportun a descrie expres mecanismul prin care autoritățile vizate vor fi notificate referitor la sesizarea acestora de către</p>	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit conform propunerii.

		petiționari – spre exemplu, prin email sau se va oferi acces la interfața platformei.	
	61)	La capitolul IV din Concept, s-a determinat că, noțiunea de „ <i>utilizator</i> ” este expusă vag și general, iar cea de „ <i>destinatari</i> ” lipsește, or acești subiecți – participanți ai platformei urmează a fi determinați/identificați, motiv pentru care recomandăm nominalizarea expresă a acestora, în corespundere cu prevederile Legii nr. 71/2007 cu privire la registre.	Precizare. Potențiali utilizatori ai platformei e-Democrație sunt toți cetățenii Republicii Moldova care au atins vârsta de 18 ani, precum și toate persoanele juridice de drept public și de drept privat. În privința includerii în lista subiecților e-Democrație și a categoriei „ <i>destinatari</i> ” este de menționat că aceasta este specifică sistemelor informaționale de tip registru, ceea nu este cazul platformei e-Democrație. Astfel, subiecții participanți la platforma e-Democrație au fost expuși ținând cont de prevederile art. 7 din Legea 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat.
	62)	S-a constatat că, în proiect se operează cu sintagmele de „ <i>sistemele informaționale extern</i> ”, „ <i>iar în caz de necesitate – vor fi completate sau accesate din alte sisteme informaționale de stat</i> ”. Ținem a remarca că, urmează a fi determinate expres sistemele informaționale și categoriile de date concrete, la care ar putea avea acces entitatea abilitată, or, utilizarea sintagmelor menționate supra creează incertitudini și interpretări arbitrare.	Se acceptă. Proiectul a fost revizuit ținând cont de propunerea expusă.
	63)	Se va nota că potrivit art. 11 alin. (3) al Legii nr. 133/2011, la încheierea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, <i>dacă subiectul acestor date</i>	Se acceptă de principiu. La o etapă avansată de implementare a platformei e-

		<p><i>nu și-a dat consimțământul pentru o altă destinație sau pentru o prelucrare ulterioară, acestea vor fi: distruse; transferate unui alt operator, cu condiția ca operatorul inițial să garanteze faptul că prelucrările ulterioare au scopuri similare celor în care s-a făcut prelucrarea inițială; transformate în date anonime și stocate exclusiv în scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică.</i></p> <p>Potrivit art. 23 alin. (3) din Legea nr. 71/2007 cu privire la registre, la expirarea termenului de păstrare a documentelor, acestea pot fi lichidate, dacă legea nu prevede altfel. Articolul 7⁶ alin. (2), lit. c) al Legii nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, statuează că regulamentele resurselor informaționale urmează să conțină prevederi referitor la procedura de înregistrare, modificare, completare și radiere a datelor.</p> <p>În acest context, atragem atenția că, proiectul Regulamentului/Conceptului vizat trebuie să cuprindă prevederi privind termenul concret de stocare/păstrare a datelor cu caracter personal și modalitatea de ștergere a acestora din Sistemul menționat.</p>	<p>Democrație în conformitate cu prevederile Legii nr. 467/2003, va fi promovat spre aprobare de către Guvern instituirea platformei și aprobarea Regulamentului acesteia care va conține reglementări cu privire la modul de funcționare și utilizare, inclusiv prevederi cu privire la modul și termenii de păstrare a datelor cu caracter personal în cadrul platformei.</p>
	64)	<p>Totodată, cu titlu informativ, comunicăm că a fost instituită obligația operatorului de date cu caracter personal de a efectua evaluarea impactului asupra protecției datelor cu caracter personal, în cazul în care prelucrarea datelor poate genera un risc sporit pentru drepturile și libertățile persoanelor, precum și desemnarea unei persoane responsabile cu protecția datelor cu caracter personal (<i>art. 23-25 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal</i>).</p> <p>Astfel, ținând cont de prevederile art. 23 alin. (6) din Legea 133/2011, în cazul în care, tipurile de prelucrare a datelor cu caracter personal, reglementate prin actul</p>	Se ia act.

			normativ prenotat sunt susceptibile să genereze un risc sporit pentru drepturile și libertățile persoanelor, reieșind cel puțin din faptul prelucrării la scară largă a datelor cu caracter personal, este necesară efectuarea evaluării impactului asupra prelucrării datelor cu caracter personal, în contextul adoptării respectivului act normativ.	
17.	Centrul Național Anticorupție		Potrivit prevederilor art.28 alin.(2) lit.a) din Legea integrității nr.82/2017, coroborat cu prevederile art.24 și 35 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectul prenotat nu este pasibil de expertiză anticorupție.	
18.	A.O. Centrul Național de Asistență și Informare a Organizațiilor Neguvernamentale din Moldova CONTACT	65)	<p>Introducerea compartimentului <i>e-Participare</i> și dezvoltarea subcompartimentelor care ar respecta etapele procesului de transparență decizională, precum:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>e-Informare</i> a părților interesate prin expedierea anunțului de inițiere a consultărilor publice și a proiectelor de acte normative supuse consultărilor publice și a materialelor aferente; - <i>e-Consultare</i> a părților interesate prin recepționarea propunerilor și obiecțiilor, a tabelului de divergențe etc; - <i>e-Decizie</i> prin comunicarea rezultatelor consultărilor publice; 	<p>Precizare.</p> <p>Într-o oarecare măsură funcțional similar deja a fost descris la pct. 10 sbpct. 3), din care rezultă necesitatea dezvoltării în cadrul platformei a posibilității de desfășurare a consultărilor publice sub formă de anchete ca parte a procesului de luare a deciziilor.</p> <p>De asemenea, după cum rezultă și din Nota informativă, implementarea platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație), se va realiza cu suportul financiar al Fundației Soros Moldova (circa 3 mln. lei) și al Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (circa 2 mln. lei), costul estimat fiind de aproximativ 5,0 mln. lei. Ținând cont de faptul că există anumite angajamente ce rezultă din contractele de finanțare și constrângerile financiare</p>

			<p>existente la prima etapă urmează a fi dezvoltate cel puțin puțin modulele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) e-Petiție – un serviciu digital care permite depunerea și prelucrarea:<ol style="list-style-type: none"> a) inițiativelor civice (petițiilor colective); b) petițiilor individuale; 2) e-Feedback – un serviciu digital care permite transmiterea și prelucrarea mesajelor de feedback, oferite de cetățeni și companii în legătură cu serviciile publice și procesele administrative; 3) e-Survey – un serviciu digital care permite desfășurarea consultărilor publice sub formă de anchete ca parte a procesului de luare a deciziilor. <p>Totuși, dacă pe parcursul funcționării se va identifica necesitatea și oportunitatea încorporării unor noi module este de menționat platforma e-Democrație va avea o arhitectură orientată pe servicii care va permite actualizări viitoare după modelul de dezvoltare iterativă.</p> <p>La dezvoltarea platformei e-Democrație se va aplica arhitectura multi-nivel (având cel puțin următoarele nivele – baza de date, logica de aplicație și interfața</p>
--	--	--	---

			cu utilizatorul) și principiile agile. Utilizarea unei astfel de arhitecturi și principii va permite o cuplare redusă între componente, în care responsabilitățile fiecărei componente sunt specializate, precum și implementarea iterativă, operarea modificărilor și flexibilitate în implementare.
		66)	Introducerea compartimentului e-Monitorizare și dezvoltarea subcompartimentelor: e-Ședințe, e-Registre, e-Rapoarte, e-Asistență etc.
			A se vedea argumentele din pct. precedent.

**Viceprim-ministru,
ministru**

Dumitru ALAIBA